ОЛЕШКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №2
ОЛЕШКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

НАКАЗ

29.10.2026 м.Олешки №90-од

Про затвердження
Критеріїв оцінювання
навчальних досягнень
учнів 5-9 класів

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», наказів МОН України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» та від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів ЗЗСО», з метою забезпечення єдиних підходів до оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, реалізації компетентнісного підходу, дотримання принципів об'єктивності, справедливості й академічної доброчесності, на підставі рішення педагогічної ради від 28 жовтня 2026 р. № 03

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів з навчальних предметів/інтегрованих курсів за освітніми галузями (далі – Критерії оцінювання) (Додаток).

2. Ірині ЛЕВИЦЬКІЙ, Жанні ЩЕРБИНІ, заступникам директора з НВР, протягом 2026–2027 н.р.:

2.1забезпечити впровадження Критеріїв оцінювання в освітній процес ліцею під час оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів з навчальних предметів/інтегрованих курсів;

2.2 координувати методичний супровід педагогічних працівників щодо практичного застосування Критеріїв оцінювання;

2.3 забезпечувати єдність підходів до оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, надання учням зрозумілого зворотного зв'язку щодо досягнутих результатів і напрямів подальшого навчання.

3. Анжелі КУДЕНКО, Вікторії ЧЕРНИШОВІЙ, Тетяні СТЕПАНОВІЙ, Світлані БОЖЧЕНКО, Світлані КОРВАТ, головам МО, протягом 2026–2027 н.р.:

3.1 здійснювати індивідуальний методичний супровід учителів щодо упровадження у практику роботи Критеріїв оцінювання;

3.2 обговорювати на засіданнях МО проблемні питання оцінювання результатів навчання учнів та за потреби готувати пропозиції щодо вдосконалення відповідних матеріалів.

4. Педагогічним працівникам, які викладають навчальні предмети/інтегровані курси в 5-9 класах:

4.1 до 05.11.2026 р. ознайомити учнів із Критеріями оцінювання з навчальних предметів/інтегрованих курсів, роз'яснити вимоги до виконання навчальних завдань і способи визначення результатів навчання;

4.2 протягом 2026-2027 н.р. забезпечувати застосування Критеріїв оцінювання під час поточного та підсумкового оцінювання результатів навчання учнів, дотримуватися принципів об'єктивності, прозорості, справедливості й академічної доброчесності під час оцінювання, ураховувати індивідуальні освітні потреби учнів;

4.3 протягом 2026-2027 н.р. інформувати учнів та їхніх батьків/інших законних представників про Критерії оцінювання й забезпечувати можливість ознайомлення з ними через офіційний вебсайт ліцею та інші канали комунікації, які використовуються в закладі.

5. Класним керівникам 5–9 класів протягом 2026-2027 н.р. сприяти інформуванню учнів та їхніх батьків/інших законних представників про розміщення Критеріїв оцінювання на офіційному вебсайті ліцею та можливість ознайомлення з ними.

6. Галині СНІГІРЬОВІЙ, адміністратору вебсайту ліцею, до 01.11.2026 р. забезпечити оприлюднення Критеріїв оцінювання на офіційному вебсайті ліцею для забезпечення відкритого доступу до них учнів та їхніх батьків.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на директора з НВР Ірину ЛЕВИЦЬКУ.

В. о. директора ліцею Олена ДИМЧЕНКО

З наказом ознайомлені:
Левицька І.В.
Щербина Ж.Ф.
Куденко А.А.
Степанова Т.М.
Чернишова В.О.
Корват С.А.
Божченко С.Д.
Снігірьова Г.І.

Додаток
до наказу 29.10.2026 №90-од

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів з навчальних предметів/інтегрованих курсів за освітніми галузями

Мовно-літературна освітня галузь
Українська мова

Бали		Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий рівень	1	Розпізнає окремі мовні явища з істотними труднощами	Виконує окремі елементарні дії за зразком	Потребує постійної допомоги	Відповідає окремими словами за підтримки вчителя	Виявляє вміння епізодично
	2	Розрізняє окремі поняття за допомогою підказок	Виконує прості завдання з детальними інструкціями	Потребує значної допомоги	Передає елементарну інформацію з допомогою	Виявляє вміння нерегулярно
	3	Відтворює окремі факти, правила, мовні поняття	Виконує завдання за зразком із помилками	Працює за безпосереднього супроводу	Формулює прості відповіді, потребує уточнювальних запитань	Виявляє окремі елементарні вміння
Середній рівень	4	Розуміє окремі мовні явища та правила	Виконує типові завдання за алгоритмом	Потребує допомоги на окремих етапах	Висловлює прості думки, допускає труднощі у формулюванні	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях
	5	Пояснює прості мовні явища, визначає основну думку тексту	Застосовує правила у знайомих завданнях із помилками	Працює за зразком і частковими підказками	Бере участь у діалозі, відповідає на запитання	Виявляє вміння в більшості знайомих завдань за підтримки
	6	Розуміє зміст, визначає мовні особливості, пояснює типові випадки	Виконує основні види навчальних робіт, застосовує правила	Переважно працює самостійно в типових ситуаціях	Створює зрозумілі усні й письмові висловлювання	Виявляє вміння регулярно в знайомих ситуаціях
Достатній рівень	7	Аналізує мовні явища, установлює зв’язки, аргументує висновки	Виконує завдання різних типів, редагує власні роботи	Працює самостійно, звертається по допомогу за потреби	Висловлює думки послідовно, обґрунтовує позицію	Виявляє вміння систематично
	8	Порівнює мовні явища, пояснює їхню роль у тексті	Успішно застосовує правила, удосконалює висловлювання	Самостійно обирає способи виконання типових завдань	Аргументує думки, дотримується мовленнєвого етикету	Виявляє вміння стабільно в різних знайомих ситуаціях

	9	Глибоко аналізує текст, оцінює мовні засоби, робить обґрунтовані висновки	Створює й редагує тексти відповідно до мети та адресата	Самостійно планує роботу й перевіряє результат	Переконливо аргументує, конструктивно взаємодіє	Виявляє вміння регулярно, з незначними неточностями
Високий рівень	10	Інтерпретує складні мовні явища, узагальнює й оцінює інформацію	Комплексно застосовує знання в різних видах мовленнєвої діяльності	Самостійно визначає послідовність дій і критерії перевірки	Створює логічні, доречні висловлювання, ефективно співпрацює	Виявляє вміння стабільно в різноманітних ситуаціях
	11	Критично аналізує інформацію, обґрунтовує мовні рішення	Творчо застосовує знання, якісно редагує й удосконалює тексти	Самостійно обирає стратегії та оцінює їхню ефективність	Переконливо аргументує, враховує позиції співрозмовників	Виявляє вміння систематично, з поодинокими неточностями
	12	Демонструє глибоке осмислення, критичне мислення та оригінальні узагальнення	Майстерно застосовує мовні знання, створює якісні тексти різних жанрів	Повністю самостійно планує, виконує, перевіряє й удосконалює роботу	Вільно, точно й доречно комунікує, аргументовано дискутує	Виявляє вміння стабільно, усвідомлено й у нових ситуаціях

Українська література, зарубіжна література

Бали		Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий рівень	1	Упізнає окремі факти або персонажів за підказкою	Виконує елементарні завдання за зразком	Потребує постійного супроводу	Відповідає окремими словами за допомогою вчителя	Виявляє окремі читацькі вміння епізодично
	2	Розпізнає персонажів і події з допомогою	Відтворює окремі відомості за навідними запитаннями	Потребує значної допомоги	Передає просту інформацію про твір із підказками	Виявляє вміння нерегулярно
	3	Відтворює окремі факти сюжету, назви творів та імена авторів	Виконує прості завдання з розуміння прочитаного з помилками	Працює за безпосереднього супроводу	Формулює короткі відповіді на запитання	Виявляє окремі елементарні вміння
Середній рівень	4	Розуміє окремі епізоди, називає персонажів та їхні вчинки	Відповідає на запитання за змістом твору, користується зразком	Потребує допомоги на окремих етапах	Висловлює просте ставлення до персонажа	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях
	5	Пояснює вчинки персонажів, визначає основні події	Відтворює зміст, знаходить потрібні епізоди за вказівкою	Працює за зразком і частковими підказками	Висловлює власне враження, відповідає на запитання	Виявляє вміння в більшості знайомих завдань за підтримки
	6	Визначає тему, основну думку, характеристики персонажів	Виконує типові завдання з аналізу твору, наводить приклади з тексту	Переважно самостійно працює з текстом у знайомих ситуаціях	Пояснює власне ставлення до твору, бере участь в обговоренні	Виявляє вміння регулярно в знайомих ситуаціях
Достатній рівень	7	Аналізує вчинки, конфлікти й мотиви персонажів	Порівнює героїв, визначає проблематику, виконує творчі завдання	Самостійно аналізує текст, звертається по допомогу за потреби	Аргументує читацькі судження прикладами	Виявляє вміння систематично
	8	Пояснює роль художніх засобів, композиції та деталей	Аналізує образи, жанрові особливості й авторську позицію	Самостійно обирає способи аналізу й презентації	Послідовно аргументує інтерпретацію, поважає інші погляди	Виявляє вміння стабільно в різних знайомих ситуаціях
	9	Інтерпретує проблематику, символіку й підтекст твору	Порівнює твори, підтверджує висновки текстовими прикладами	Самостійно планує й перевіряє виконану роботу	Переконливо захищає читацьку позицію, конструктивно дискутує	Виявляє вміння регулярно, з незначними неточностями

Високий рівень	10	Комплексно аналізує твір, зіставляє літературні явища та контексти	Самостійно виконує аналітичні й творчі завдання різних типів	Визначає стратегію аналізу та оцінює результат	Створює логічні інтерпретації, ефективно взаємодіє	Виявляє вміння стабільно в різноманітних ситуаціях
	11	Критично осмислює авторську позицію, конфлікти й порушені проблеми	Творчо інтерпретує твори, зіставляє різні прочитання	Самостійно добирає аргументи й оцінює переконливість висновків	Обґрунтовано дискутує, враховує альтернативні інтерпретації	Виявляє вміння систематично, з поодинокими неточностями
	12	Демонструє глибоку, оригінальну інтерпретацію, критичне мислення й міжтекстові зв'язки	Самостійно створює ґрунтовні аналітичні та творчі роботи	Повністю самостійно планує, реалізує й удосконалює власну роботу	Переконливо представляє оригінальну позицію, веде змістовну дискусію	Виявляє вміння стабільно, усвідомлено й у нових контекстах

Англійська/німецька/іспанська мови

	Бали	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
ПОЧАТКОВИЙ рівень	**1**	Розпізнає окремі слова, прості фрази, мовні зразки за допомогою вчителя.	Виконує прості завдання за зразком із постійною допомогою вчителя.	Потребує постійної допомоги та контролю на всіх етапах роботи.	Розуміє та використовує окремі слова, реагує на прості запитання за значної підтримки.	Уміння виявляються епізодично, лише в окремих ситуаціях.
	2	Відтворює окремі слова, фрази, мовні структури; розпізнає їх у знайомих ситуаціях.	Виконує завдання за зразком, потребує постійної підказки.	Потребує постійного супроводу вчителя.	Дає короткі відповіді, підтримує найпростіший діалог за допомогою вчителя.	Уміння виявляються нерегулярно.
	3	Розуміє основний зміст простих висловлювань на знайомій темі; розпізнає основні мовні структури.	Виконує прості завдання за алгоритмом або з допомогою; допускає значну кількість помилок.	Працює переважно під керівництвом і контролем учителя.	Може сказати кілька простих фраз, поставити запитання; часто допускає помилки.	Уміння виявляються час від часу, переважно в знайомих ситуаціях.
СЕРЕДНІЙ	**4**	Розуміє основні факти, мовні	Виконує типові завдання за алгоритмом;	Потребує періодичної	Висловлюється простими реченнями на	Уміння виявляються в більшості

		правила, лексику; відтворює основний навчальний матеріал.	потребує періодичної допомоги.	допомоги вчителя.	знайомій темі; бере участь у простій розмові.	типових ситуацій.
	5	Застосовує вивчені слова, фрази та правила у типових ситуаціях; розуміє основний зміст текстів.	Виконує завдання за зразком та іноді потребує підказки; робить помилки, але виправляє за допомогою.	Частково працює самостійно, звертається по допомогу у складних випадках.	Підтримує діалог, ставить прості запитання, описує себе, людей, події; припускається помилок.	Уміння виявляються достатньо часто, але не завжди стабільно.
	6	Розуміє основний зміст текстів різних типів; встановлює прості зв’язки між фактами.	Виконує завдання за алгоритмом, частково-пошукові завдання; виправляє помилки за допомогою вчителя.	Переважно самостійний(а), потребує допомоги лише в окремих випадках.	Зв’язно висловлюється на знайомій темі, підтримує діалог, використовує різні мовні засоби.	Уміння виявляються регулярно в типових навчальних ситуаціях.
ДОСТАТНІЙ рівень	**7**	Розуміє деталі текстів, аналізує інформацію; застосовує граматичні правила у стандартних ситуаціях.	Самостійно виконує типові завдання; працює з текстами, аудіо, відео; використовує мовний аналіз.	Працює самостійно, звертається по допомогу лише за потреби.	Висловлює свої думки, аргументує, веде діалог і дискусію на знайомій темі з незначною кількістю помилок.	Уміння виявляються систематично в типових ситуаціях.
	8	Порівнює, аналізує інформацію з різних джерел; робить висновки; розуміє незначні тексти за контекстом.	Виконує завдання підвищеної складності; працює з різними текстами та джерелами; користується додатковими ресурсами.	Самостійно планує та виконує завдання; контролює результат своєї роботи.	Вільно спілкується в більшості ситуацій, висловлює власну позицію, розуміє співрозмовника.	Уміння виявляються стабільно та в різних навчальних ситуаціях.
	9	Аналізує, узагальнює інформацію, робить логічні висновки; застосовує знання в	Виконує пошукові та творчі завдання; створює власні тексти різних жанрів; редагує	Повністю організовує власну діяльність, оцінює результат та коригує його.	Вільно й аргументовано висловлюється, веде дискусію, використовує широкий спектр мовних засобів.	Уміння виявляються систематично, стабільно та різноманітно.

		нових ситуаціях.	та вдосконалює їх.			
ВИСОКИЙ рівень	**10**	Критично оцінює інформацію, інтерпретує складні тексти; творчо застосовує знання.	Виконує творчі, дослідницькі завдання; створює оригінальні продукти мовлення; використовує знання в нестандартних ситуаціях.	Повністю самостійний(а), планує, реалізує та оцінює свою діяльність.	Вільно, логічно та переконливо висловлюється; ефективно взаємодіє в різних комунікативних ситуаціях.	Уміння виявляються постійно та в різноманітних ситуаціях.
	11	Глибоко аналізує та синтезує інформацію; оцінює різні точки зору; формулює власну позицію.	Самостійно здійснює дослідницьку діяльність; створює складні тексти та проєкти; презентує результати.	Самостійно обирає способи діяльності; здійснює самооцінювання та самокорекцію.	Вільно спілкується на різноманітні теми, веде аргументовану дискусію, враховує позицію інших.	Уміння виявляються стабільно, регулярно та незалежно від ситуації.
	12	Творчо та критично мислить; застосовує знання в нових і складних ситуаціях; робить обґрунтовані оцінки.	Створює оригінальні тексти та проєкти; використовує мову як інструмент для розв'язання проблем.	Повністю автономний(а) у навчанні; самостійно ставить цілі, планує, реалізує та оцінює результати.	Вільно, природно, точно та доречно використовує мову; ефективно взаємодіє в будь-якому комунікативному середовищі.	Уміння виявляються постійно, творчо та в широкому спектрі ситуацій.

Математична освітня галузь
Математика/алгебра/геометрія

Рівень	**Бали**	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
Початковий	**1**	Розпізнає окремі математичні терміни чи символи з істотними труднощами.	Виконує окремі елементарні обчислювальні дії за зразком із допомогою.	Потребує постійної допомоги та контролю педагога.	Відповідає окремими словами чи числами за підтримки вчителя.	Виявляє вміння в поодиноких випадках.

	2	Сприймає базову математичну інформацію, розрізняє прості поняття за допомогою підказок.	Виконує прості математичні дії за детальною інструкцією чи зразком.	Потребує значної допомоги під час розв'язування задач.	Передає елементарну математичну інформацію з допомогою.	Виявляє вміння нерегулярно.
	3	Відтворює окреми формули, правила чи математичні факти з змістовими помилками.	Виконує обчислення за зразком із суттєвими логічними помилками.	Працює за безпосереднього супроводу педагога.	Формулює короткі відповіді, потребує уточнювальних запитань.	Виявляє окремі елементарні вміння.
Середній рівень	**4**	Розуміє основні математичні поняття, правила та стандартні формули.	Виконує типові математичні завдання за готовим алгоритмом.	Потребує допомоги педагога на окремих етапах діяльності.	Включається в математичний діалог за ініціативою інших.	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях.
	5	Пояснює прості математичні правила, знаходить дані в умовах задач.	Застосовує алгоритми у знайомих завданнях із поодинокими помилками.	Працює за зразком і частковими підказками вчителя чи групи.	Бере участь у обговоренні способів розв'язання задач.	Виявляє вміння в більшості знайомих завдань за підтримки.
	6	Розуміє зміст задачі, визначає математичні зв'язки, пояснює типові випадки.	Виконує основні види обчислень і розв'язує стандартні задачі.	Переважно самостійно працює в типових навчальних ситуаціях.	Створює зрозумілі математичні висловлювання, бере участь у діалозі.	Виявляє вміння регулярно в знайомих ситуаціях.
Достатній рівень	**7**	Аналізує умови задач, знаходить дані в таблицях/графах, зіставляє їх.	Виконує математичні завдання різних типів, самостійно редагує обчислення.	Працює самостійно з опосередкованою допомогою, співпрацює в групі.	Висловлює математичні думки послідовно, наводить прості аргументи.	Виявляє вміння систематично.

	8	Порівнює й аналізує математичні дані, перетворює інформацію з одного виду в інший.	Успішно розв'язує типові та частково-пошукові задачі кількома кроками.	Самостійно обирає способи виконання типових завдань.	Обґрунтовує власну думку за допомогою математичних аргументів.	Виявляє вміння стабільно в різних знайомих ситуаціях.
	9	Глибоко аналізує математичні джерела, оцінює дані, робить обґрунтовані висновки.	Застосовує знання для розв'язання складніших задач, перевіряє результати.	Самостійно планує роботу й реалізує власні математичні завдання.	Переконливо аргументує позицію, аналізує позиції інших учасників.	Виявляє вміння регулярно, з незначними неточностями.
Високий рівень	**10**	Систематизує та узагальнює математичну інформацію з різних джерел.	Комплексно застосовує знання, обирає доцільні способи розв'язання задач.	Самостійно визначає послідовність дій та оцінює навчальні ризики.	Активно ініціює математичну комунікацію, надає зворотний зв'язок.	Виявляє вміння стабільно в різноманітних ситуаціях.
	11	Критично оцінює математичні моделі, обґрунтовує нестандартні рішення.	Творчо застосовує знання, розв'язує задачі кількома способами.	Самостійно обирає стратегії розв'язання та оцінює їх ефективність.	Переконливо аргументує, спрямовує дискусію, оцінює аргументи інших.	Виявляє вміння систематично, з поодинокими неточностями.
	12	Вільно й критично оперує математичними поняттями в складних і нових контекстах.	Проводить математичні дослідження, майстерно обирає оптимальні шляхи розв'язання.	Повністю самостійно планує, виконує й оцінює діяльність у нестандартних ситуаціях.	Вільно й точно веде математичну дискусію, обстоює власні дослідження.	Виявляє вміння стабільно, усвідомлено й у нових ситуаціях.

Природнича освітня галузь
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»

Бали		**за когнітивними процесами**	**за навчальною діяльністю**	**за рівнем самостійності**	**за рівнем комунікації та взаємодії**	**за частотою вияву умінь**
Початк	1	За допомогою вчителя розпізнає та називає окремі	Виконує навчальні завдання лише за значної допомоги	Виконує навчальні завдання лише за значної	Взаємодіє з учителем та однокласниками лише за	Епізодично виявляє окремі уміння спостерігати,

		природні об’єкти, явища, процеси; відтворює найпростіші відомості про них.	вчителя. Виявляє мінімальну зацікавленість до навчальної діяльності. Потребує постійного пояснення послідовності виконання завдання.	допомоги вчителя; потребує постійних підказок, пояснень і контролю. Не завжди може самостійно організувати власну діяльність.	безпосередньої допомоги; відповідає коротко, не завжди дотримується правил спілкування та роботи в групі.	порівнювати, описувати природні об’єкти та явища; виконує завдання переважно за допомогою вчителя.
	2	Розрізняє та описує окремі природні об’єкти й явища за наданим зразком; встановлює прості зв’язки між ними з допомогою вчителя.	Виконує прості навчальні завдання за допомогою вчителя або за зразком. Розуміє окремі етапи навчальної діяльності, але потребує підказок і контролю. Бере участь у виконанні практичних та дослідницьких завдань із допомогою.	Виконує основні навчальні завдання переважно самостійно, але потребує окремих підказок або допомоги вчителя у складніших ситуаціях. Може планувати послідовність своїх дій за запропонованим алгоритмом.	Взаємодіє з учителем і однокласниками під час виконання навчальних завдань; висловлює власну думку, слухає інших, дотримується основних правил групової роботи, потребує періодичної підтримки.	Частково й непослідовно виявляє уміння досліджувати природні об’єкти та явища, робити прості висновки; потребує допомоги або додаткових пояснень.
	3	**відтворює основні поняття**, розрізняє природні об’єкти та явища, наводить прості приклади; за допомогою вчителя встановлює елементарні причинно-наслідкові зв’язки.	Виконує прості навчальні завдання за зразком або алгоритмом. З допомогою вчителя застосовує набуті знання під час спостережень, досліджень і практичних робіт. Намагається дотримуватися послідовності виконання завдань.	Самостійно організовує та виконує навчальні завдання; визначає послідовність дій, застосовує знання для розв’язання проблемних і практичних завдань. Уміє оцінювати результати власної діяльності та за потреби коригувати її.	Активно та доброзичливо взаємодіє з учасниками освітнього процесу; чітко висловлює думки, аргументує позицію, уважно слухає інших, конструктивно співпрацює в парі та групі, допомагає досягати спільного результату.	Систематично виявляє основні уміння, виконує типові навчально-дослідницькі завдання, спостерігає, порівнює та робить прості висновки, але ще потребує підтримки вчителя.

Середній рівень	4	Відтворює окремі факти, поняття та правила, розпізнає й називає об'єкти та явища природи за зразком. Розуміє основний зміст навчального матеріалу, але допускає неточності. За допомогою вчителя встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки, виконує нескладні завдання за алгоритмом.	Виконує навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя; бере участь у спостереженнях, дослідженнях і практичній діяльності після додаткових пояснень. Застосовує окремі відомі способи виконання завдань, допускає помилки.	Виконує завдання переважно за допомогою вчителя Розуміє завдання після пояснення; виконує прості дії за зразком або алгоритмом; потребує постійної допомоги, підказок і контролю вчителя; може частково застосовувати набуті знання у знайомій ситуації.	З допомогою вчителя висловлює власну думку, відповідає на запитання, бере участь у спільній діяльності. Потребує підтримки під час роботи в парі чи групі, не завжди враховує думки інших.	Епізодично виявляє навчальні вміння: виконує завдання переважно за зразком або з допомогою вчителя; застосовує набуті знання у простих, знайомих ситуаціях; допускає неточності та потребує додаткових пояснень і підказок. Застосування природничих умінь має непостійну, ситуативну частоту.
	5	Розуміє та пояснює основні природничі поняття, відтворює навчальний матеріал у знайомих ситуаціях. Установлює прості зв'язки між природними явищами, порівнює об'єкти за визначеними ознаками, класифікує їх. Застосовує знання за зразком або частково самостійно, може обґрунтувати окремі висновки.	Виконує типові навчальні завдання, користуючись алгоритмом або з незначною допомогою вчителя; бере участь у спостереженнях, дослідах, практичних роботах; може за допомогою вчителя пояснити отримані результати.	Виконує завдання з частковою допомогою Виконує типові завдання за відомим алгоритмом; користується інструкцією, підручником, схемами; потребує допомоги лише на окремих етапах роботи; намагається самостійно знаходити спосіб виконання завдання та виправляти помилки	Бере участь у спілкуванні та спільній діяльності, висловлює прості судження щодо природничих явищ, слухає співрозмовників, виконує свою частину групового завдання. За нагадуванням дотримується правил взаємодії.	Періодично виявляє уміння застосовувати природничі знання, виконувати навчальні завдання, спостерігати, порівнювати та робити прості висновки. Потребує допомоги й додаткових нагадувань.
	6	Застосовує набуті знання	Правильно й послідовно	Переважно самостійно	Активно взаємодіє з	Досить часто виявляє уміння

		для пояснення природних явищ і процесів у типових ситуаціях. Порівнює, класифікує, узагальнює інформацію, установлює причинно-наслідкові зв'язки. Самостійно виконує типові пізнавальні завдання, формулює прості висновки, використовує природничу інформацію для розв'язання навчальних проблем.	виконує типові навчальні завдання, застосовує набуті знання під час спостережень, досліджень і практичних робіт; за допомогою вчителя аналізує результати, робить прості висновки та використовує набуті способи діяльності в аналогічних ситуаціях.	виконує навчальні завдання Самостійно виконує типові завдання за відомим алгоритмом; може планувати послідовність дій; застосовує знання під час спостережень і досліджень; виявляє та виправляє окремі помилки, звертаючись по допомогу лише за потреби.	однокласниками, висловлює та аргументує власну думку, ставить запитання, слухає й враховує позиції інших. Співпрацює в парі та групі, бере участь в обговоренні результатів дослідження.	застосовувати набуті знання під час виконання типових навчальних і практичних завдань, проводити спостереження, встановлювати прості причинно-наслідкові зв'язки. Іноді потребує підказки.
Достатній рівень	7	Розуміє та відтворює основний навчальний матеріал, установлює прості причинно-наслідкові зв'язки між природними явищами, класифікує об'єкти за заданими ознаками. Застосовує знання у типових навчальних ситуаціях, виконує завдання за зразком або алгоритмом.	Застосовує набуті знання під час виконання навчальних завдань за відомим алгоритмом; виконує прості спостереження, дослідження та практичні роботи; за допомогою вчителя визначає мету й послідовність дій; може пояснити отримані результати, допускаючи окремі неточності.	Самостійно виконує навчальні завдання за відомим алгоритмом, застосовує набуті знання та вміння у стандартних ситуаціях. За потреби використовує підказки вчителя для уточнення або перевірки результату. Уміє планувати послідовність власних дій під час спостережень, досліджень та практичної роботи.	Бере участь у спілкуванні та спільній діяльності, висловлює власну думку, відповідає на запитання, може працювати в парі або групі за певної підтримки вчителя. Дотримується основних правил взаємодії, уміє слухати співрозмовників.	Часто й достатньо впевнено виявляє уміння застосовувати природничі знання в різних навчальних ситуаціях, аналізувати інформацію, пояснювати природні явища, робити обґрунтовані висновки та використовувати результати спостережень і досліджень.
	8	Аналізує, порівнює та узагальнює інформацію про об'єкти і явища	Впевнено застосовує знання та вміння у типових навчальних ситуаціях;	Переважно самостійно виконує навчальні та практичні завдання,	Активно взаємодіє з однокласниками, аргументовано висловлює власну думку,	Часто виявляє сформовані уміння під час навчальної діяльності: застосовує

		природи, установлює взаємозв'язки між ними. Застосовує набуті знання у змінених навчальних ситуаціях, обґрунтовує висновки, використовує інформацію з різних джерел для розв'язання пізнавальних завдань.	самостійно виконує більшість навчальних і дослідницьких завдань; проводить спостереження, вимірювання, прості експерименти; аналізує результати та робить обґрунтовані висновки; може переносити набуті вміння на подібні ситуації.	правильно обирає способи їх виконання. Уміє планувати власну діяльність, контролювати її перебіг і виправляти незначні помилки. Під час досліджень потребує лише незначної допомоги в окремих складних ситуаціях.	ставить запитання, бере участь в обговоренні результатів досліджень. Уміє домовлятися, розподіляти обов'язки та враховувати думки інших під час спільної роботи.	знання для пояснення природних явищ, виконує спостереження та дослідження, аналізує інформацію, встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Переважно працює самостійно, допускаючи незначні неточності, які може виправити після підказки.
	9	Впевнено аналізує, систематизує та узагальнює інформацію, виявляє закономірності та причинно-наслідкові зв'язки у природі. Самостійно застосовує знання для розв'язання проблемних і практико-орієнтованих завдань, формулює обґрунтовані висновки, аргументує власну думку та пояснює результати спостережень і досліджень.	Результативно організовує навчальну діяльність; самостійно планує та виконує навчальні й дослідницькі завдання; використовує різні способи розв'язання проблем природничого змісту; аналізує й порівнює отримані результати, аргументує висновки; застосовує набуті знання та вміння в нових, дещо змінених ситуаціях.	Упевнено та самостійно організовує власну навчально-дослідницьку діяльність, визначає послідовність дій, добирає необхідні способи й засоби для виконання завдання. Самостійно контролює та оцінює результат, виявляє й виправляє помилки, може переносити набуті вміння на нові, але подібні ситуації.	Впевнено та результативно комунікує, активно співпрацює в парі й групі, аргументує власні судження, коректно ставиться до альтернативних думок. Уміє організовувати спільну діяльність, конструктивно розв'язувати суперечності та сприяє досягненню спільного результату.	Систематично й упевнено виявляє сформовані уміння: самостійно застосовує знання в нових ситуаціях, аналізує та узагальнює результати досліджень, обґрунтовує висновки, пояснює взаємозв'язки в природі. Уміє переносити набуті способи діяльності на нові навчальні завдання, працює самостійно та результативно.
Високий рівень	10	Застосовує набуті знання в типових і дещо змінених навчальних ситуаціях; встановлює причинно-наслідкові	Систематично й активно працює на уроці, виконує навчальні завдання відповідно до поставленої мети, уміє застосовувати	Самостійно виконує навчальні завдання, застосовує набуті знання в типових і дещо змінених ситуаціях. Уміє	Активно й результативно взаємодіє з однокласниками та вчителем. Чітко висловлює власну думку, аргументує її, уважно слухає	Систематично виявляє сформовані вміння: самостійно застосовує знання під час дослідження природи,

		зв'язки між природними явищами; аналізує інформацію, робить обґрунтовані висновки за результатами спостережень і досліджень.	знання під час виконання практичних і дослідницьких завдань. Самостійно планує окремі етапи роботи, дотримується послідовності дій, аналізує результати та робить обґрунтовані висновки.	планувати послідовність власних дій, добирати необхідні способи виконання завдання. За потреби звертається по допомогу для уточнення окремих моментів. Самостійно перевіряє та коригує результати своєї роботи.	інших, ставить змістовні запитання. Конструктивно працює в парі та групі, дотримується правил взаємодії.	спостерігає, порівнює, класифікує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить висновки. Уміє застосовувати знання у стандартних і дещо змінених ситуаціях.
	11	Аналізує, порівнює, узагальнює природничу інформацію; самостійно встановлює взаємозв'язки між об'єктами та явищами природи; застосовує знання для розв'язання проблемних завдань, пояснює результати досліджень.	Виявляє високу активність і результативність у навчальній діяльності. Самостійно визначає послідовність виконання завдань, ефективно використовує набуті знання й уміння в нових ситуаціях, проводить спостереження та дослідження, аналізує отримані результати, виявляє й виправляє помилки.	Виявляє високий рівень самостійності під час виконання навчальних і дослідницьких завдань. Сам визначає мету, планує роботу, добирає необхідні джерела інформації та способи розв'язання проблеми. Уміє аналізувати результати, знаходити й виправляти помилки, обґрунтовувати власні висновки. Допомоги потребує лише в складних або нестандартних ситуаціях.	Виявляє високий рівень комунікативних умінь. Самостійно ініціює обговорення, аргументовано висловлює та відстоює власну позицію, уміє враховувати думки інших. Ефективно співпрацює під час дослідницької та практичної діяльності, допомагає організовувати спільну роботу.	Стійко й усвідомлено виявляє вміння в різних навчальних ситуаціях, самостійно планує та виконує пізнавальні й дослідницькі завдання, аргументує власні висновки, використовує набуті знання для пояснення явищ природи та розв'язання проблем.
	12	Творчо застосовує та інтегрує знання з різних природничих галузей; самостійно висуває припущення,	Ініціативно, самостійно та творчо організовує навчальну діяльність. Успішно виконує завдання підвищеної	Демонструє максимально високий рівень самостійності та ініціативності. Самостійно визначає проблему, ставить цілі,	Демонструє відмінні комунікативні та соціальні вміння. Вільно, логічно й переконливо висловлює думки, аргументує	Виявляє вміння постійно, самостійно й творчо, переносить їх у нові ситуації, ініціює дослідницьку діяльність,

		формулює проблеми, обирає способи їх розв’язання; критично оцінює інформацію, аргументує висновки та пропонує власні пояснення й рішення природничих проблем.	складності, самостійно планує та проводить дослідження, висуває припущення, обирає доцільні способи розв’язання проблем, критично оцінює результати, аргументовано формулює висновки та може застосовувати набуті знання в нових практичних ситуаціях.	планує й організовує навчальну або дослідницьку діяльність, обирає ефективні способи її виконання. Творчо застосовує знання в нових і нестандартних ситуаціях, критично оцінює отримані результати, аргументовано робить висновки та пропонує власні способи розв’язання проблем. Повністю відповідає за результат своєї діяльності.	висновки, веде конструктивний діалог. Уміє об'єднувати учасників для спільної діяльності, сприяє досягненню спільного результату, толерантно розв'язує суперечності та враховує різні позиції.	пропонує власні способи розв’язання проблем, обґрунтовує припущення та висновки, критично оцінює результати власної діяльності.

Біологія

Бал		**За когнітивними процесами**	**За навчальною діяльністю**	**За рівнем самостійності**	**За рівнем комунікації та взаємодії**	**За частотою вияву вмінь**
Початковий рівень	**1**	Розпізнає та називає окремі біологічні об'єкти, явища, процеси за допомогою вчителя; відтворює найпростіші факти й терміни.	Виконує навчальні завдання лише за значної допомоги вчителя; має труднощі з розумінням інструкцій.	Виконує завдання лише з постійною допомогою вчителя; потребує пояснення кожного етапу роботи та контролю.	Виявляє значні труднощі у спілкуванні; потребує постійної допомоги вчителя для формулювання думки.	Уміння виявляються епізодично, лише за значної допомоги вчителя; учень часто припускається помилок.
	2	Відтворює окремі факти, поняття, ознаки біологічних об'єктів і	Виконує прості навчальні завдання за зразком або з частковою	Виконує більшу частину завдань за зразком або після часткової	За допомогою вчителя висловлює окремі думки щодо	Уміння виявляються періодично, у

		процесів; розрізняє прості біологічні явища за зразком або з допомогою вчителя .	допомогою вчителя; відтворює основні біологічні поняття .	допомоги вчителя .	біологічних об'єктів і процесів; потребує підтримки в роботі в парі/групі .	типових навчальних ситуаціях, переважно за допомогою вчителя .
	3	Відтворює основний зміст навчального матеріалу; називає характерні ознаки біологічних об'єктів і процесів; встановлює прості зв'язки між ними; класифікує об'єкти за заданою ознакою .	Виконує навчальні завдання за інструкцією; правильно застосовує набуті біологічні знання та вміння; може виконувати нескладні практичні завдання .	Самостійно планує та виконує навчальні завдання за зразком, застосовує біологічні знання у знайомих ситуаціях .	Висловлює прості судження з біології, відповідає на запитання, бере участь у діалозі та спільній діяльності .	Уміння виявляються достатньо часто, у знайомих навчальних ситуаціях; учень виконує завдання з частковою допомогою .
Середній рівень	**4**	Відтворює окремі біологічні факти, терміни та поняття за допомогою вчителя; розпізнає основні об'єкти та явища живої природи .	Виконує навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя; виконує прості практичні завдання з допомогою .	Виконує навчальні завдання переважно за зразком, за детальною інструкцією та з постійною допомогою вчителя .	Висловлює думки переважно з допомогою вчителя; відповідає на запитання, потребує додаткових пояснень; бере участь у спільній діяльності за пропозицією вчителя .	Іноді виявляє навчальні вміння: виконує прості біологічні завдання за зразком, потребує постійної допомоги вчителя .
	5	Розуміє основний зміст навчального матеріалу, називає та описує окремі біологічні	Виконує навчальні завдання за запропонованим алгоритмом; застосовує знання для	Виконує завдання за інструкцією та частково самостійно; за потреби звертається по	Висловлює власну думку щодо біологічних питань; бере участь у діалозі та обговоренні;	Нерегулярно, але досить часто демонструє необхідн

		об'єкти й процеси; частково встановлює зв'язки між явищами .	виконання типових завдань; частково пояснює результати спостережень .	допомогу та може виправляти помилки після підказки .	співпрацює з однокласниками під час виконання навчальних завдань .	і вміння, виконує типові завдання з незначною допомогою вчителя .
Достатній рівень	**6**	Демонструє достатнє володіння основним навчальним матеріалом; правильно описує біологічні об'єкти, процеси та явища; встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки .	Виконує типові навчальні та практичні завдання самостійно або з незначною допомогою; застосовує знання в стандартних ситуаціях .	Розуміє та пояснює виконує репродуктивні види діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно .	Відповідає на запитання, веде діалог, працює в групі, виконуючи спільне завдання відповідно до визначених обов'язків .	Уміння виявляються систематично в типових ситуаціях, допускає окремі неточності .
	7	Самостійно відтворює основну частину навчального матеріалу, використовуючи необхідну термінологію; розкриває суть біологічних понять; порівнює біологічні об'єкти та явища .	Виконує репродуктивні й частково-пошукові види дослідницької діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя .	Самостійно виконує завдання за алгоритмом; діє переважно самостійно, але може звертатися по допомогу у складних ситуаціях .	Співпрацює в групі, виконуючи дослідницькі завдання; висловлює та аргументує окремі думки .	Уміння виявляються досить часто, учень володіє знаннями на рівні вимог, допускаючи неточності .
	8	Самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені запитання; порівнює біологічні об'єкти, явища і процеси, встановлює	Виконує окремі пошукові, дослідницькі та творчі дії; розв'язує проблемні ситуації відомими способами під керівництвом вчителя .	Активно співпрацює з іншими, визначає свої завдання в груповій дослідницькій діяльності; діє самостійно .	Відповідає на запитання, доповнює думку / відповіді однокласників; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання .	Уміння виявляються стійко та систематично, учень відповідає вимогам рівня .

		відмінності між ними; пояснює причинно-наслідкові зв'язки .				
	9	Вільно відтворює навчальний матеріал та відповідає на поставлені запитання; аналізує інформацію, за допомогою вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки; самостійно розв'язує типові біологічні задачі .	Застосовує знання в стандартних та дещо змінених ситуаціях; виправляє помилки; виконує прості біологічні дослідження та пояснює їх результати .	Самостійно планує та виконує навчальні завдання в знайомих ситуаціях; за потреби звертається по консультацію .	Виявляє емоційно-ціннісне ставлення до живої природи; бере участь у дискусіях з біологічних питань .	Уміння виявляються регулярно, учень правильно застосовує знання в різних ситуаціях .
Високий рівень	**10**	Логічно та усвідомлено відтворює навчальний матеріал у межах програми; розкриває суть біологічних явищ, процесів; дає порівняльну характеристику біологічним об'єктам і явищам з визначенням подібності й відмінності .	Аналізує, систематизує, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях .	Планує та здійснює дослідницьку діяльність самостійно, висуває гіпотези .	Аргументовано відстоює особисту позицію в дискусіях, презентує результати власних досліджень .	Уміння виявляються систематично, учень демонструє творчий підхід до виконання завдань .
	11	Виявляє міцні й глибокі знання з біології у межах програми; самостійно аналізує і розкриває закономірності живої природи, пояснює прикладами з	Дає порівняльну характеристику біологічним явищам з поясненням причин подібностей й відмінностей; встановлює і обґрунтовує	Повністю самостійний у виконанні завдань, проявляє ініціативу в розв'язанні проблемних питань .	Виявляє переконання і активно проявляє ціннісні орієнтації; бере участь у дискусіях, вирішенні проблемних питань .	Уміння виявляються стабільно, учень глибоко розуміє матеріал і вміє застосовувати

		власних спостережень .	причинно-наслідкові зв'язки; визначає можливості практичного застосування результатів дослідження			знання на практиці .
	12	Виявляє системні знання з біології, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує біологічні явища і процеси, виявляє особисту позицію щодо них .	Використовує знання з інших предметів для виконання ускладнених завдань; знаходить та використовує додаткові джерела інформації; виокремлює проблему і визначає шляхи її розв'язання; створює новий продукт (проект, дослідження, модель) .	Повністю самостійний, ініціативний, здатний до самооцінювання та рефлексії власної діяльності .	Аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення, бере участь у дискусіях, приймає рішення .	Уміння виявляються стабільно високому рівні, учень демонструє здатність до переносу знань у нову, нестандартну ситуацію .

Географія

	Бал	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Самостійність**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
Початковий рівень	**1**	Розпізнає окремі географічні об’єкти, явища, поняття за зовнішніми ознаками. Має фрагментарні уявлення про географічний зміст. Відчуває труднощі під час встановлення найпростіших зв’язків.	Виконує лише окремі елементарні дії за безпосередньою допомогою вчителя: розпізнає об’єкти на карті, називає окремі географічні терміни.	Потребує постійного керівництва, покрокових інструкцій, повторного пояснення та допомоги під час виконання практично всіх завдань.	Відповідає окремими словами або короткими фразами. Утруднюється сформулювати думку та вислухати пояснення інших.	Уміння виявляються епізодично, лише в окремих простих ситуаціях і переважно за допомогою вчителя.
	2	Відтворює окремі факти, назви географічних об’єктів, терміни. Розрізняє прості географічні	Виконує прості завдання на розпізнавання, називання та знаходження географічних об’єктів за зразком.	Працює лише за детальною інструкцією та за постійної підтримки вчителя.	Може дати коротку відповідь на конкретне запитання. Потребує допомоги для	Уміння виявляються нерегулярно, переважно під час виконання завдань за зразком.

		явища, але не пояснює причинно-наслідкових зв’язків.			участі в обговоренні.	
	3	Відтворює частину навчального матеріалу. Розуміє окремі прості поняття, може встановити очевидний зв’язок між географічними об’єктами або явищами за допомогою навідних запитань.	Виконує елементарні завдання з картою, таблицею, схемою; за допомогою вчителя визначає географічне положення, читає найпростіші картографічні позначення.	Потребує значної допомоги, але може виконати окремі дії після пояснення алгоритму.	Формулює прості висловлювання, відповідає на запитання, може долучитися до роботи в парі з підтримкою.	Уміння виявляються час від часу у знайомих ситуаціях, переважно за підтримки педагога.
Середній рівень	**4**	Відтворює основні поняття та факти. Розпізнає географічні закономірності на елементарному рівні. Розрізняє природні та суспільні явища, окремі компоненти географічного середовища.	Виконує завдання за алгоритмом: знаходить об’єкти на карті, читає прості карти, визначає показники за таблицями та діаграмами, виконує нескладні розрахунки.	Працює за зразком і чіткою інструкцією; після нагадування може перевірити окремі результати.	Відповідає на запитання, бере участь у парній або груповій роботі за визначеною роллю.	Уміння виявляються регулярно у стандартних навчальних ситуаціях, але потребують підтримки.
	5	Розуміє основний зміст навчального матеріалу, пояснює окремі географічні поняття. Встановлює прості причинно-наслідкові зв’язки з допомогою запитань.	Виконує типові завдання з картами, схемами, таблицями, графіками; визначає географічні координати, характеризує об’єкти за планом.	Працює за алгоритмом, допускає помилки, які може виправити після підказки.	Формулює прості аргументи, бере участь в обговоренні, може виконувати визначену частину спільного завдання.	Уміння виявляються достатньо регулярно під час виконання типових завдань.

	6	Розуміє основні закономірності та взаємозв'язки між компонентами природи й суспільства. Застосовує знання у стандартній ситуації.	Самостійно виконує типові завдання за відомим алгоритмом: аналізує карти, таблиці, діаграми, визначає географічні показники, складає нескладні характеристики.	Переважно самостійний у знайомих ситуаціях, але потребує допомоги під час виконання складніших або нових завдань.	Висловлює власну думку з опорою на факти, слухає співрозмовника, виконує свою роль у груповій роботі.	Уміння виявляються систематично у знайомих і стандартних навчальних ситуаціях.
Достатній рівень рівень	**7**	Правильно пояснює основні географічні поняття, закономірності та взаємозв'язки. Аналізує прості причинно-наслідкові залежності. Порівнює географічні об'єкти й явища.	Застосовує знання у стандартних ситуаціях; аналізує карти, статистичні матеріали, графіки, діаграми; виконує практичні роботи за алгоритмом.	Переважно самостійно планує послідовність дій, контролює результат, за потреби використовує запропоновані джерела інформації.	Аргументовано висловлює думку, ставить запитання, бере активну участь у парній і груповій роботі.	Уміння виявляються регулярно та стабільно в більшості стандартних ситуацій.
	8	Аналізує, порівнює, класифікує та узагальнює географічну інформацію. Встановлює істотні зв'язки між природними, соціальними та економічними процесами. Робить обґрунтовані висновки.	Застосовує знання в різних стандартних ситуаціях; самостійно працює з тематичними картами, статистикою, діаграмами, цифровими географічними ресурсами; розв'язує практичні завдання.	Самостійно обирає спосіб виконання завдання з кількох відомих. Виявляє та виправляє більшість власних помилок.	Аргументує позицію географічними фактами й даними, конструктивно взаємодіє з однокласниками, доповнює та уточнює відповіді інших.	Уміння виявляються систематично та в різних стандартних навчальних ситуаціях.
	9	Систематизує та інтерпретує географічну інформацію. Встановлює причинно-наслідкові зв'язки, аналізує взаємодію природних і суспільних процесів, формулює	Самостійно застосовує знання під час аналізу карт, статистичних даних, графіків, схем, географічних моделей; розв'язує практичні та частково проблемні завдання.	Самостійно визначає послідовність роботи, обирає необхідні джерела інформації, контролює та оцінює результат.	Чітко й логічно висловлюється, обґрунтовує висновки, ефективно співпрацює, може презентувати результати власної або групової роботи.	Уміння виявляються стабільно, систематично та в більшості навчальних і практичних ситуацій.

		обґрунтовані висновки.				
Високий рівень	**10**	Володіє системою географічних понять і закономірностей. Аналізує складні взаємозв'язки, синтезує інформацію з різних джерел, оцінює географічні процеси та явища. Формулює аргументовані висновки.	Упевнено застосовує знання у стандартних і нових ситуаціях. Самостійно працює з різними видами картографічної, статистичної, текстової та цифрової інформації; розв'язує проблемні завдання.	Самостійно планує, організовує та коригує власну діяльність. Обирає оптимальні способи виконання завдань, оцінює достовірність отриманих результатів.	Вільно аргументує власну позицію, використовує географічні докази, бере ініціативу в спільній роботі, конструктивно реагує на інші позиції.	Уміння виявляються постійно, у різноманітних стандартних, практичних і нових ситуаціях.
	11	Демонструє гнучке та системне географічне мислення. Інтерпретує інформацію, виявляє закономірності, прогнозує можливі наслідки географічних процесів, критично оцінює інформацію та джерела.	Самостійно розв'язує складні практичні та проблемні завдання, використовує різні способи дослідження, здійснює комплексний аналіз карт, статистики, географічних даних і цифрових ресурсів.	Повністю організовує власну діяльність: визначає мету, планує роботу, добирає ресурси, здійснює самоконтроль, корекцію та самооцінювання.	Веде конструктивний діалог, переконливо аргументує висновки, порівнює різні позиції, ефективно координує спільну діяльність.	Уміння виявляються постійно та впевнено, зокрема під час виконання нових і складних завдань.
	12	Має системні, міцні та глибокі географічні знання. Самостійно аналізує, синтезує, оцінює та узагальнює інформацію; встановлює складні причинно-наслідкові зв'язки; моделює та прогнозує географічні процеси; формулює власні обґрунтовані судження.	Творчо застосовує географічні знання у стандартних, нестандартних і життєвих ситуаціях. Самостійно проводить міні-дослідження, працює з різними джерелами, створює карти, схеми, моделі, презентації, аналітичні матеріали, пропонує власні способи	Виявляє повну автономність у навчанні: самостійно визначає проблему, мету, завдання та способи дослідження, добирає й критично оцінює джерела, перевіряє результати, здійснює рефлексію та самооцінювання.	Є активним і відповідальним учасником взаємодії; переконливо презентує результати, аргументовано відстоює позицію, поважає альтернативні думки, ініціює та організовує продуктивну співпрацю.	Уміння виявляються постійно, стійко й комплексно — у різноманітних навчальних, практичних, дослідницьких, проблемних та життєвих ситуаціях.

			розв’язання проблем.			

Фізика

	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий рівень	**1**	Розпізнає окремі фізичні терміни, величини чи одиниці вимірювання з істотними труднощами; плутає базові поняття.	Виконує окремі елементарні дії за зразком або підказкою (наприклад, запис «Дано» з суттєвими помилками).	Потребує постійної допомоги та контролю педагога на кожному кроці.	Відповідає окремими словами чи значеннями за активної підтримки вчителя.	Виявляє фізичні вміння в поодиноких випадках (епізодично).
	2	Розрізняє прості фізичні явища чи поняття за допомогою підказок (наприклад, відрізняє рух від спокою).	Виконує прості фізичні дії або найпростіші вимірювання за детальною інструкцією з допомогою.	Потребує значної допомоги під час розв’язування задач чи проведення спостережень.	Передає елементарну фізичну інформацію з допомогою (називає прилад чи величину).	Виявляє вміння нерегулярно.
	3	Відтворює окремі формули, закони чи фізичні факти з змістовими та логічними помилками	Виконує базові розрахунки за зразком із помилками; намагається зняти показання приладу.	Працює за безпосереднього супроводу педагога або з допомогою інших учнів.	Формулює короткі відповіді на запитання щодо фізичних явищ, потребує уточнень.	Виявляє окремі елементарні вміння.
Середній рівень	**4**	Розуміє основні фізичні поняття, правила, формули та одиниці вимірювання в типових ситуаціях.	Виконує типові розрахункові та лабораторні завдання за готовим алгоритмом або схемою.	Потребує допомоги педагога на окремих етапах діяльності (підбір формули, виведення величини).	Висловлює прості думки щодо фізичних процесів, бере участь у діалозі за ініціативою інших.	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях.

	5	Пояснює прості фізичні явища, знаходить необхідні дані в умовах задач, таблицях чи графіках.	Застосовує вивчені формули й закони у знайомих завданнях із поодинокими помилками.	Працює за зразком і частковими підказками вчителя під час розв'язування задач чи дослідів.	Бере участь у обговоренні способів розв'язання фізичних задач чи результатів експерименту.	Виявляє вміння в більшості знайомих завдань за підтримки.
	6	Розуміє зміст фізичної задачі чи експерименту, визначає взаємозв'язки між фізичними величинами.	Виконує основні види обчислень, розв'язує типові задачі на 1–2 кроки, складає прості схеми.	Переважно самостійно працює в типових навчальних ситуаціях згідно з інструкцією.	Будує зрозумілі висловлювання з використанням базової фізичної термінології.	Виявляє вміння регулярно в знайомих ситуаціях.
Достатній рівень	**7**	Аналізує фізичні явища та умови задач, установлює причинно-наслідкові зв'язки, аргументує висновки.	Виконує фізичні завдання різних типів, самостійно проводить вимірювання та обчислення.	Працює самостійно з опосередкованою допомогою, звертається по консультацію за потреби.	Висловлює думки послідовно, обґрунтовує фізичну позицію та результати спостережень.	Виявляє вміння систематично.
	8	Порівнює фізичні явища й методи дослідження, пояснює їхній фізичний зміст та графічні залежності.	Успішно розв'язує комбіновані та частково-пошукові задачі, аналізує графіки фізичних процесів.	Самостійно обирає раціональні способи виконання типових і практичних завдань.	Аргументує власні висновки на основі фізичних законів, дотримується культури мовлення.	Виявляє вміння стабільно в різних знайомих ситуаціях.
	9	Глибоко аналізує умови задач і результати експериментів, оцінює	Самостійно проводиться експериментальні дослідження, оцінює	Самостійно планує послідовність дій і перевіряє вірогідність	Переконливо аргументує власну думку, бере участь у фізичних дискусіях.	Виявляє вміння регулярно, з незначними неточностями.

		графіки, робить висновки.	похибки вимірювань, розв'язує складніші задачі.	одержаного результату.		
Високий рівень	**10**	Інтерпретує складні фізичні явища та закони, систематизує й оцінює фізичну інформацію.	Комплексно застосовує знання, розв'язує нестандартні фізичні задачі, планує експеримент.	Самостійно визначає послідовність дій, обирає методи вимірювань та оцінює похибки.	Активно ініціює обговорення, вільно й коректно використовує мову фізичної науки.	Виявляє вміння стабільно в різноманітних ситуаціях.
	11	Критично аналізує фізичні моделі й гіпотези, обґрунтовує нестандартні розв'язки задач.	Творчо застосовує знання, пропонує раціональні методи дослідження, розв'язує задачі кількома способами.	Самостійно обирає стратегії дослідження та аналізує їхню ефективність і точність.	Переконливо аргументує складні фізичні рішення, спрямовує обговорення.	Виявляє вміння систематично, з поодинокими неточностями.
	12	Демонструє глибоке й критичне фізичне мислення; вільно оперує поняттями в нових і міжпредметних контекстах.	Проводить фізичні дослідження, пропонує оригінальні розв'язки складних задач, моделює процеси.	Повністю самостійно планує, реалізує, оцінює й удосконалює діяльність у нестандартних ситуаціях.	Досконало володіє мовою фізичної науки, професійно репрезентує результати досліджень.	Виявляє вміння стабільно, усвідомлено й у нових ситуаціях.

Хімія

Рівень	**Бали**	**за когнітивними процесами**	**за навчальною діяльністю**	**за рівнем самостійності**	**за рівнем комунікації та взаємодії**
Початковий	1	Розпізнає та відтворює окремі хімічні об'єкти, явища, символи,	Виконує навчальні завдання лише з постійною	Виконує навчальні завдання лише за значної	Майже не вступає у взаємодію, потребує постійної допомоги й

		назви речовин за допомогою вчителя. Виявляє фрагментарні знання, потребує значної допомоги під час виконання завдань.	допомогою вчителя, не виявляє стійкої зацікавленості до навчання. Виконує окремі прості дії за зразком.	постійної допомоги вчителя. Потребує пояснення кожного етапу роботи, діє переважно за зразком. Відчуває труднощі під час застосування знань у новій ситуації.	спонукання; відповідає лише на прості запитання, утруднюється висловлювати власну думку.
	2	Розуміє та відтворює основні поняття й прості закономірності хімії. За зразком або з допомогою вчителя виконує нескладні завдання, розрізняє хімічні об’єкти та явища, встановлює прості зв’язки між ними.	Виконує прості навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя, намагається застосовувати набуті знання під час виконання вправ, лабораторних і практичних робіт.	Виконує завдання за часткової допомоги вчителя або за алгоритмом. Може самостійно виконати знайомі дії, але потребує підказок під час планування роботи, вибору способу розв’язання чи перевірки результату.	Взаємодіє з учителем і однокласниками за підтримки, відповідає на запитання, може висловити просту думку щодо хімічного явища або результату дослідження; потребує допомоги під час роботи в парі чи групі.
	3	Застосовує елементарні знання для виконання простих навчальних завдань. За підтримки вчителя використовує хімічну символіку, формули, назви речовин, пояснює прості хімічні явища та робить нескладні висновки.	Виконує прості навчальні завдання за запропонованим алгоритмом, частково застосовує знання з хімії під час виконання вправ і практичних робіт, за підтримки вчителя виправляє помилки.	Самостійно планує та виконує навчальні завдання, застосовує хімічні знання й уміння у знайомих і нових ситуаціях, контролює та оцінює власний результат. За потреби самостійно знаходить спосіб розв’язання проблеми.	Бере участь у спілкуванні та спільній діяльності, висловлює прості судження, слухає співрозмовників, виконує запропоновану роль у парній або груповій роботі, за допомогою уточнює чи доповнює відповіді.

Середній	4	Відтворює окремі хімічні факти, поняття та правила за зразком або за допомогою вчителя; розпізнає прості хімічні об'єкти, символи, формули; виконує нескладні завдання за алгоритмом, допускаючи окремі помилки.	Виконує навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя; розуміє основні способи виконання хімічних завдань; допускає помилки під час застосування знань і виконання практичних робіт; потребує постійної підтримки та контролю.	Виконує завдання переважно за зразком, потребує постійної допомоги вчителя. Застосовує відомі способи дій лише в типових ситуаціях.	Вступає у взаємодію з учителем та однокласниками переважно за запитаннями або підказками. Висловлює окремі думки щодо навчального матеріалу, але потребує допомоги у формулюванні відповідей. Дотримується правил роботи в парі чи групі з підтримкою.
	5	Розуміє основний зміст навчального матеріалу, відтворює та пояснює прості хімічні поняття, властивості речовин і явища; застосовує знання у типових ситуаціях за відомим алгоритмом; встановлює нескладні причинно-наслідкові зв'язки.	Виконує типові навчальні завдання з частковою допомогою вчителя; застосовує вивчені правила, формули та алгоритми у знайомих ситуаціях; бере участь у виконанні лабораторних і практичних робіт; може виправити окремі помилки за підказкою.	Виконує типові навчальні завдання з частковою допомогою вчителя. Може застосовувати вивчені способи дій у знайомих ситуаціях, але потребує підказок під час виконання практичних і розрахункових завдань.	Підтримує взаємодію з учителем та однокласниками під час виконання навчальних завдань. Висловлює власну думку, відповідає на запитання, бере участь в обговоренні результатів хімічних досліджень. За нагадуванням дотримується правил співпраці.
	6	Застосовує знання у типових навчальних ситуаціях, порівнює, класифікує та встановлює зв'язки між хімічними поняттями, речовинами і явищами; читає та використовує хімічні формули й рівняння; розв'язує типові завдання з незначною допомогою, може пояснити отриманий результат.	Самостійно виконує типові навчальні завдання, застосовуючи відомі алгоритми; використовує хімічні знання під час розв'язування нескладних задач і виконання практичних робіт; уміє працювати з таблицями, схемами, формулами; за потреби звертається по допомогу для	Переважно самостійно виконує типові завдання, правильно обирає спосіб їх виконання. Може працювати за алгоритмом, здійснювати нескладні розрахунки та робити висновки, звертаючись по допомогу лише за потреби.	Активно взаємодіє з учителем та однокласниками під час навчальної діяльності. Зрозуміло висловлює думки, аргументує відповіді на доступному рівні, бере участь у спільному обговоренні та виконанні практичних і дослідницьких завдань. Уміє слухати інших і враховувати їхні пропозиції.

			складніших завдань.		
Достатній	7	Розуміє та відтворює основний навчальний матеріал, установлює прості причинно-наслідкові зв’язки, класифікує речовини та явища за заданими ознаками, застосовує знання за зразком або в типових ситуаціях. Може виконувати нескладні завдання з використанням хімічних формул, рівнянь реакцій і таблиць.	Виконує навчальні завдання за зразком або алгоритмом, застосовує відомі способи розв’язування хімічних задач і виконання вправ. Здійснює прості хімічні дослідження за інструкцією, дотримується правил безпеки. Потребує незначної допомоги в перенесенні знань у нову ситуацію.	Виконує навчальні завдання переважно самостійно, але потребує допомоги в окремих випадках. За підказкою виправляє помилки, застосовує відомі способи розв’язання хімічних завдань.	Достатньо активно взаємодіє з учителем та однокласниками, висловлює власну думку, бере участь в обговоренні, виконує спільні завдання, може аргументувати відповідь із незначною допомогою.
	8	Застосовує та аналізує навчальний матеріал, порівнює властивості речовин і хімічні явища, встановлює взаємозв’язки між складом, будовою та властивостями речовин, обґрунтовує висновки. Уміє переносити набуті знання на типові практичні та навчальні ситуації.	Впевнено виконує основні навчальні завдання, застосовує знання для розв’язування типових і дещо змінених хімічних задач. Самостійно проводить нескладні спостереження та досліди за планом, аналізує отримані результати, робить обґрунтовані висновки.	Виконує завдання самостійно та достатньо впевнено, правильно застосовує знання й уміння в типових ситуаціях. За потреби може скористатися незначною допомогою для уточнення способу дії.	Активно співпрацює під час навчальної діяльності, чітко висловлює та аргументує власну думку, ставить запитання, бере участь у дискусіях, конструктивно взаємодіє в парі та групі, враховує думки інших.
	9	Аналізує, узагальнює та систематизує хімічні знання, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв’язки, робить обґрунтовані висновки, застосовує знання в нових і змінених ситуаціях. Уміє пояснювати хімічні явища на основі знань про склад, будову та властивості речовин.	Самостійно й результативно організовує навчальну діяльність, застосовує хімічні знання в різних навчальних ситуаціях. Уміє планувати виконання дослідження, добирати способи розв’язання завдань, аналізувати результати експерименту, встановлювати	Виконує завдання самостійно, послідовно й упевнено, обирає доцільний спосіб виконання, може переносити набуті знання на нові навчальні ситуації та самостійно контролює результат.	Ініціативно та результативно взаємодіє з учасниками освітнього процесу, самостійно аргументує й обстоює власну позицію, конструктивно веде діалог, активно співпрацює в групі, пропонує способи розв’язання проблемних ситуацій та сприяє досягненню

			причинно-наслідкові зв’язки та формулювати аргументовані висновки.		спільного результату.
Високий	10	Вільно відтворює, пояснює та застосовує хімічні поняття, закономірності, символи й формули. Установлює причинно-наслідкові зв’язки між складом, будовою, властивостями та застосуванням речовин. Аналізує інформацію, порівнює об’єкти й процеси, робить обґрунтовані висновки.	Систематично та результативно виконує навчальні завдання з хімії, застосовує знання під час розв’язування стандартних і частково змінених завдань, самостійно працює з інформацією, правильно виконує хімічні розрахунки, складає та аналізує формули й рівняння реакцій. Уміє планувати послідовність дій під час практичної роботи, робить обґрунтовані висновки.	Виконує навчальні та практичні завдання переважно самостійно, правильно застосовує знання й уміння. За потреби використовує незначну допомогу вчителя для уточнення або перевірки результату.	Активно й результативно взаємодіє з учителем та однокласниками, чітко висловлює думки, аргументує відповіді, бере участь у обговоренні та спільному виконанні навчальних завдань, дотримується правил конструктивної взаємодії.
	11	Впевнено аналізує, узагальнює та систематизує хімічну інформацію, самостійно встановлює зв’язки між хімічними явищами та закономірностями. Застосовує знання в нових навчальних ситуаціях, аргументує власні висновки, прогнозує результати хімічних процесів на основі наукових закономірностей.	Стабільно й самостійно виконує навчальні та практичні завдання, творчо застосовує хімічні знання в нових ситуаціях, установлює причинно-наслідкові зв’язки, аналізує результати досліджень, пояснює хімічні явища та процеси. Самостійно планує діяльність, контролює її виконання, аргументовано оцінює отримані результати.	Виконує завдання самостійно й упевнено, обирає доцільні способи розв’язання, може пояснити послідовність дій, самостійно виправляє виявлені помилки.	Впевнено комунікує та ефективно співпрацює під час виконання індивідуальних і групових завдань з хімії, самостійно аргументує власну позицію, уважно сприймає думки інших, уміє домовлятися, доповнювати й коректно оцінювати результати спільної роботи.
	12	Демонструє високий рівень сформованості критичного,	Систематично демонструє високий рівень навчальної	Повністю самостійно планує та виконує	Систематично демонструє високий рівень комунікації та

		логічного й системного мислення. Самостійно аналізує складні хімічні ситуації, інтегрує знання з різних тем і природничих наук, висуває припущення та обґрунтовує їх, знаходить оптимальні способи розв'язання проблем. Творчо застосовує хімічні знання, робить самостійні, аргументовані та доказові висновки.	діяльності, творчо й самостійно застосовує знання з хімії у нестандартних ситуаціях, розв'язує проблемні та дослідницькі завдання, обґрунтовує власні висновки, прогнозує результати експерименту. Виявляє ініціативність, самостійно визначає способи розв'язання завдань, критично оцінює результати та ефективність власної діяльності.	навчальні, практичні й дослідницькі завдання, обирає ефективні способи їх виконання, обґрунтовує результати, самостійно оцінює та вдосконалює власну діяльність.	взаємодії: ініціює співпрацю, чітко й переконливо висловлює та аргументує власні думки, конструктивно веде дискусію, поважає різні позиції, допомагає іншим, ефективно організовує спільну діяльність і відповідає за її результат.

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь

Інтегрований курс «Здоров'я, безпека і добробут»

Рівень	**Бали**	**за когнітивними процесами**	**за навчальною діяльністю**	**за рівнем самостійності**	**за рівнем комунікації та взаємодії**	**за частотою вияву умінь**
Початковий	1	Розпізнає та відтворює окремі факти, поняття, правила з курсу «Здоров'я, безпека та добробут» за допомогою вчителя. Виконує прості завдання за зразком.	Виконує навчальні завдання лише з постійною допомогою вчителя. Відчуває значні труднощі під час сприймання, розуміння та застосування навчального матеріалу. Потребує пояснення, підказок, зразка виконання.	Виконує навчальні завдання лише за постійної допомоги вчителя; потребує детальних пояснень, підказок і контролю; за зразком виконує окремі дії.	Взаємодіє з іншими лише за допомогою вчителя; не завжди слухає співрозмовників, має труднощі у висловленні власної думки.	Уміння виявляється епізодично, лише в окремих ситуаціях; учень потребує постійної допомоги, підказок і додаткових пояснень учителя.

	2	Відтворює та пояснює основні поняття, правила й факти; розрізняє безпечні та небезпечні ситуації; виконує прості завдання з частковою допомогою вчителя.	Виконує навчальні завдання з допомогою вчителя, розуміє основний зміст навчального матеріалу. Може виконувати прості завдання за зразком, частково застосовувати набуті знання в типових ситуаціях.	Виконує завдання переважно самостійно; використовує запропонований алгоритм або зразок; за потреби звертається по допомогу; може виправити помилки після підказки.	Бере участь у спільній діяльності, висловлює власну думку, слухає інших, виконує прості правила взаємодії, іноді потребує підтримки.	Уміння виявляється періодично, у знайомих ситуаціях; учень виконує завдання з частковою допомогою або за зразком.
	3	Застосовує набуті знання у типових навчальних ситуаціях; установлює прості причинно-наслідкові зв'язки; визначає правильні дії для збереження здоров'я, безпеки та добробуту.	Виконує навчальні завдання самостійно або з незначною допомогою. Розуміє та відтворює основний навчальний матеріал, застосовує знання у простих практичних ситуаціях, дотримується алгоритму виконання завдання.	Самостійно визначає послідовність дій, обирає способи виконання завдання; застосовує знання в нових ситуаціях; контролює та оцінює власний результат, за потреби коригує свою діяльність.	Активно та доброзичливо взаємодіє з іншими, аргументовано висловлює думки, уважно слухає, поважає позиції інших, конструктивно співпрацює та допомагає досягати спільного результату.	Уміння виявляється часто, у більшості навчальних і життєвих ситуацій; учень переважно самостійно застосовує набуті знання та вміння.
Середній	4	Відтворює основні поняття, правила та факти за зразком або за допомогою вчителя; розпізнає та називає окремі об'єкти, явища й ситуації, пов'язані зі здоров'ям, безпекою та добробутом; має труднощі із застосуванням знань у нових ситуаціях.	Виконує навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя. Розуміє основний зміст навчального матеріалу, але потребує підтримки під час виконання	Виконує навчальні завдання переважно за зразком або за детальною інструкцією. Потребує постійної допомоги та підказок учителя. Виникають труднощі під час вибору	Вступає у взаємодію за запитаннями та за підтримки вчителя. Висловлює окремі думки, відповідає на прості запитання. Потребує допомоги під час роботи в парі чи групі.	Уміння виявляються епізодично, переважно за допомогою вчителя. Учень/учениця виконує окремі дії за зразком, потребує нагадувань і

			практичних і ситуаційних завдань. Допускає помилки, які виправляє після підказки.	способу дії й застосування знань у новій ситуації.		додаткових пояснень.
	5	Розуміє та пояснює основний зміст навчального матеріалу; встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки; за алгоритмом застосовує знання для розв'язання типових навчальних і життєвих ситуацій; розрізняє безпечні та небезпечні дії.	Виконує типові навчальні та практичні завдання, частково застосовує набуті знання у знайомих життєвих ситуаціях. Може працювати за алгоритмом, інструкцією чи зразком. Допускає окремі неточності, які здатний виправити за допомогою вчителя.	Виконує завдання за інструкцією, частково самостійно. Потребує періодичних підказок учителя. Може виконати знайомі завдання, але під час виникнення труднощів звертається по допомогу.	Бере участь у спілкуванні та спільній діяльності. Висловлює власну думку, може пояснити її простими словами. Дотримується правил взаємодії, слухає співрозмовників, виконує доручену частину спільної роботи.	Уміння виявляються періодично, у знайомих ситуаціях. Виконує завдання з частковою допомогою, іноді потребує підказок та корекції.
	6	Застосовує знання у типових життєвих ситуаціях; порівнює, класифікує та аналізує інформацію; визначає причини й можливі наслідки певних дій; обґрунтовує вибір безпечної поведінки; робить нескладні висновки щодо збереження здоров'я, безпеки та добробуту.	Правильно виконує більшість навчальних і практичних завдань, застосовує знання у типових життєвих ситуаціях. Дотримується запропонованого алгоритму, пояснює свої дії, робить прості висновки. Потребує незначної допомоги під час	Виконує більшість типових завдань самостійно, правильно використовує запропонований алгоритм. За потреби звертається по допомогу, може виправляти окремі помилки після підказки.	Активно взаємодіє з однокласниками та вчителем. Аргументовано висловлює власну думку, ставить запитання, слухає й ураховує думки інших. Співпрацює під час парної та групової роботи, бере відповідальність за виконання спільного завдання.	Уміння виявляються досить часто, у більшості знайомих навчальних і життєвих ситуацій. Здебільшого правильно застосовує набуті вміння, допускає окремі неточності.

			виконання складніших завдань.			
Достатній	7	Застосовує набуті знання у типових життєвих ситуаціях; визначає причини та наслідки подій і явищ, пов'язаних зі здоров'ям, безпекою та добробутом; порівнює інформацію, робить нескладні висновки. Потребує незначної допомоги під час виконання складніших завдань.	Здійснює навчальну діяльність на достатньому рівні: розуміє основний зміст навчального матеріалу, виконує типові навчальні завдання, застосовує знання у знайомих ситуаціях. Під час практичних робіт може потребувати незначної допомоги вчителя. Дотримуєтьс я правил безпечної поведінки, виконує завдання відповідно до інструкції.	Виконує навчальні завдання переважно самостійно, але іноді потребує незначної допомоги, уточнення або підказки вчителя. Застосовує набуті знання в типових життєвих ситуаціях.	Бере участь у спілкуванні та спільній діяльності; висловлює власну думку, аргументує її простими прикладами; дотримується правил взаємоповаги та співпраці; за потреби користується допомогою вчителя.	Уміння виявляє досить часто, переважно у знайомих навчальних і життєвих ситуаціях. Іноді потребує нагадування або незначної допомоги вчителя.
	8	Самостійно аналізує інформацію, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, визначає ризики та можливі наслідки власних дій; обґрунтовує вибір безпечної та здоров'язбережува льної поведінки; оцінює достовірність і практичну цінність інформації.	Активно та результативн о здійснює навчальну діяльність: правильно виконує більшість навчальних і практичних завдань, застосовує набуті знання та вміння в типових і частково змінених ситуаціях. Уміє аналізувати інформацію, робити	Виконує завдання самостійно, правильно обирає спосіб дій, уміє застосовувати знання та вміння в типових і дещо змінених ситуаціях. Потребує допомоги лише в окремих складних випадках.	Активно взаємодіє з однокласника ми, уміє слухати співрозмовни ка та враховувати його думку; конструктивн о висловлює власну позицію; бере участь у розв'язанні спільних завдань, дотримується правил безпечної та доброзичливо ї комунікації.	Уміння виявляє часто й систематич но у різних навчальних та життєвих ситуаціях. Здебільшог о діє самостійно, може застосовува ти набуті знання на практиці.

			висновки, пояснювати власні рішення. Працює достатньо самостійно, дотримується правил безпеки та відповідально ставиться до виконання завдань.			
	9	Самостійно та обґрунтовано оцінює життєві ситуації, ризики й можливі наслідки рішень; використовує знання для розв'язання проблемних і практичних завдань; аргументує власну позицію; пропонує доцільні способи дій щодо збереження здоров'я, безпеки та добробуту; робить логічні висновки та може переносити набуті знання в нові ситуації.	Результативно й усвідомлено здійснює навчальну діяльність: самостійно застосовує знання, уміння та навички для розв'язання навчальних і практичних ситуацій. Уміє аналізувати проблеми, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати рішення та робити аргументовані висновки. Виявляє ініціативність, відповідальність, організованість, творчо підходить до виконання завдань і дотримується безпечної поведінки.	Виконує навчальні та практичні завдання самостійно й упевнено, планує послідовність власних дій, застосовує знання в нових ситуаціях, здатний оцінювати результат і за потреби коригувати власні дії.	Самостійно й відповідально комунікує, аргументовано висловлює та відстоює власну позицію; поважає різні погляди; ефективно співпрацює в парі та групі, конструктивно розв'язує суперечливі ситуації; сприяє позитивній взаємодії та підтримує інших учасників спільної діяльності.	Уміння виявляє постійно та впевнено, переносить їх у нові й нестандартні ситуації. Самостійно обирає доцільний спосіб дій, оцінює результат і може пояснити свій вибір.
Висо	10	Аналізує, порівнює, класифікує та	Систематично й результативн	Самостійно виконує навчальні	Вільно й результативно взаємодіє з	Уміння виявляються

		встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами, ситуаціями та чинниками, що впливають на здоров'я, безпеку й добробут. Застосовує знання у типових і змінених ситуаціях.	о виконує навчальні завдання, правильно застосовує набуті знання та вміння в типових і змінених ситуаціях. Уміє аналізувати інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати власні висновки. Якісно виконує практичні, дослідницькі та проєктні завдання, дотримується правил безпеки.	завдання, правильно визначає послідовність дій, застосовує набуті знання в типових і змінених ситуаціях; потребує мінімальної допомоги лише у складних або нових завданнях.	однокласниками та вчителем, аргументовано висловлює власну думку, уважно слухає інших, бере активну участь у спільній діяльності, конструктивно розв'язує суперечливі ситуації.	систематично, майже завжди. Стабільно застосовує набуті знання й уміння у навчальних та життєвих ситуаціях, демонструє їх без додаткових нагадувань.
	11	Самостійно аналізує та оцінює інформацію, аргументує висновки, встановлює взаємозв'язки між здоров'ям, безпекою, добробутом і навколишнім середовищем. Уміє переносити знання на нові життєві ситуації та обґрунтовувати вибір безпечної поведінки.	Впевнено й самостійно організовує навчальну діяльність, ефективно застосовує знання для розв'язання навчальних і життєвих ситуацій. Уміє оцінювати ризики, приймати обґрунтовані рішення, аналізувати результати власної діяльності та коригувати її. Активно працює з різними джерелами інформації,	Повністю самостійно планує та виконує навчальну діяльність, обирає доцільні способи розв'язання завдань, застосовує знання в нових ситуаціях, самостійно знаходить і виправляє помилки.	Впевнено комунікує та співпрацює, чітко висловлює й аргументує власну позицію, враховує думки інших, виявляє ініціативу під час групової роботи, сприяє досягненню спільного результату.	Уміння виявляються постійно та впевнено. Самостійно застосовує їх у різних ситуаціях, переносить набуті способи дій на нові завдання, допускаючи лише поодинокі неточності.

			якісно виконує практичні, дослідницькі та проєктні роботи.			
	12	Творчо застосовує, синтезує та оцінює знання, самостійно розв’язує проблемні ситуації, прогнозує можливі наслідки рішень і дій. Формулює обґрунтовані висновки, пропонує оптимальні способи розв’язання проблем, критично оцінює інформацію та власні рішення щодо здоров’я, безпеки й добробуту.	Проявляє високий рівень навчальної діяльності, самостійно визначає мету, планує, організовує та оцінює власну роботу. Творчо й критично застосовує знання та вміння в нових і нестандартних ситуаціях, аргументовано відстоює власну позицію. Уміє самостійно знаходити, аналізувати й оцінювати інформацію, прогнозувати наслідки рішень, пропонувати ефективні способи розв’язання проблем. Демонструє відповідальне ставлення до власного здоров’я, безпеки, добробуту та безпеки інших.	Високоорганізовано й творчо самостійно виконує завдання, визначає мету, планує власну діяльність, обирає ефективні способи дій, переносить знання в нестандартні життєві ситуації, оцінює та вдосконалює власний результат без допомоги.	Виявляє високий рівень культури спілкування та взаємодії, самостійно ініціює співпрацю, переконливо аргументує власну позицію, поважає різні погляди, ефективно працює в команді, допомагає іншим і конструктивно вирішує проблемні та конфліктні ситуації.	Уміння виявляються стабільно, творчо й у повному обсязі. Самостійно та свідомо застосовує їх у різноманітних, зокрема нестандартних, життєвих ситуаціях, може обґрунтувати власні рішення та оцінити їх наслідки.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
Початковий	**1**	Сприймає просту інформацію від педагогічного працівника (інших осіб) про базові поняття курсу (наприклад, гроші, потреби родини, бізнес-ідея), намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок.	Виконує частину навчальних дій / простих завдань за наданим зразком (наприклад, записує назви валют або елементів бізнес-ідеї за шаблоном).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю.	Уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших.	Виявляє вміння в окремих випадках.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	2	Розпізнає частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації (наприклад, розпізнає доходи та витрати родини або відрізняє банкноти від монети), припускаючись змістових і логічних помилок.	Виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком (наприклад, копіює просту схему сімейного бюджету або заповнює найпростішу картку фінансової безпеки за зразком).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю.	Уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших.	Виявляє вміння в окремих випадках.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	3	Відтворює за зразком частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, відповідає на прості запитання за змістом отриманої інформації (наприклад, відтворює визначення термінів «депозит», «кредит», «бізнес-команда»), припускаючись змістових і логічних помилок.	Виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком (наприклад, заповнює таблицю доходів родини або записує переваги реклами за готовим шаблоном).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі або з допомогою педагогічного працівника; потребує періодичного зовнішнього контролю	Уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших.	Виявляє вміння в окремих випадках.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
Середній	**4**	Відтворює основну інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, знаходить в отриманій інформації відповіді на прості запитання (наприклад, знаходить у тексті підручника опис ознак фінансового шахрайства).	Виконує типові репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом (наприклад, обчислює загальні доходи сім'ї за готовою формулою).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою педагогічного працівника; виконує частину завдання під час роботи в групі з допомогою інших учасників групи.	Включається в комунікацію за ініціативою інших; реагує на звернення не завжди по суті; взаємодіє з групою формально.	Виявляє вміння епізодично.
	5	Застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює за змістом отриманої інформації окремі запитання (наприклад, формулює запитання щодо умов відкриття банківського вкладу/депозиту або ризиків кредитування).	Виконує репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом (наприклад, складає простий список покупок або визначає обов'язкові щомісячні платежі родини за готовою схемою).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою або під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі з частковою допомогою інших учасників групи.	Підтримує діалог, ініційований іншими; взаємодіє з групою пасивно.	Виявляє вміння епізодично.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	6	Застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює уточнювальні запитання за змістом отриманої інформації (наприклад, запитує про відмінність між номінальними та реальними доходами родини).	Виконує частково-пошукові завдання за зразком / запропонованим алгоритмом (наприклад, порівнює дві пропозиції банківських вкладів за рівнем відсоткової ставки за наданою схемою).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків, за потреби звертається по допомогу до інших учасників групи.	Підтримує діалог, ініційований іншими; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно.	Виявляє вміння епізодично.
Достатній	**7**	Знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію (наприклад, тарифи банківських карток чи податкові ставки для підприємців-початківців), перетворює один вид інформації в інший за зразком, формулює запитання за змістом отриманої інформації.	Виконує окремі дослідницькі завдання за узгодженим алгоритмом, розпізнає стандартні проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом (наприклад, виявляє дефіцит сімейного бюджету та пропонує базовий спосіб його збалансування).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, співпрацює під час роботи в групі.	Долучається до комунікації переважно з ініціативи інших; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно.	Виявляє вміння постійно в типових ситуаціях.

Рівень	Бал	За когнітивним и процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частото ю вияву вмінь
	8	Зіставляє і порівнює за заданою ознакою інформацію, отриману з різних джерел, перетворює один вид інформації в інший (наприклад, порівнює умови заощадження на депозиті та інвестування у державні облігації, заповнюючи порівняльну таблицю).	Виконує типові дослідницькі завдання, вирізняє проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомим способом (наприклад, ідентифікує ознаки фішингового листа або телефонного шахрайства та розробляє алгоритм безпечної поведінки учня як споживача).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, активно співпрацює з іншими учасниками групи, визначає свої завдання в груповій роботі.	Долучається до комунікації, за потреби ініціює комунікацію; порівнює позиції учасників комунікації; бере участь у пошуку рішень.	Виявляє вміння постійно в типових ситуаціях.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	9	Аналізує інформацію, отриману з різних джерел (наприклад, самостійно аналізує ринковий попит на певну бізнес-ідею, оцінює її актуальність, аналізує потенційних конкурентів для майбутнього стартапу).	Виконує типові дослідницькі та окремі частково-пошукові завдання; вибирає з-поміж запропонованих можливі способи розв'язання проблемних ситуацій (наприклад, розробляє оптимальну структуру бізнес-плану для власного проєкту або вибирає джерела фінансування стартапу).	Долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові й нетипові завдання.	Долучається до комунікації та може її ініціювати; аналізує позиції інших осіб, розвиває ідеї, запропоновані іншими; порівнює власні думки з думками інших, наводить аргументи.	Виявляє вміння постійно в типових ситуаціях.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
Високий	**10**	Узагальнює інформацію, отриману з різних джерел (наприклад, узагальнює законодавчі норми України щодо прав споживачів фінансових послуг або державної реєстрації малого бізнесу).	Виконує дослідницькі та окремі творчі завдання; вибирає із множини відомих доцільні способи розв'язання проблемних ситуацій, пропонує альтернативні способи розв'язання проблемних ситуацій (наприклад, розробляє концепцію маркетингової кампанії стартапу, пропонує заходи для мінімізації підприємницьких ризиків).	Долучається до організації роботи групи / активно співпрацює в групі для досягнення навчальних цілей; аналізує власні навчальні дії та дії групи щодо досягнення навчальних цілей.	Ініціює комунікацію, конструктивно реагує на думки інших; пропонує ідеї, обстоює їх.	Виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	11	Оцінює інформацію, отриману з різних джерел за наданими критеріями (наприклад, оцінює ефективність залучення різних видів кредитів під бізнес-проєкт або порівнює рівень соціальної відповідальності відомих українських компаній).	Виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання проблемних ситуацій і розв'язує їх різними способами (наприклад, розробляє комплексну стратегію довгострокової фінансової стійкості родини, комбінуючи заощадження, депозити та страхування).	Планує та організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; конструктивно взаємодіє у групі, аналізує та обґрунтовує власні навчальні дії, аналізує дії групи щодо досягнення навчальних цілей.	Активно ініціює та підтримує комунікацію; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, розвиває думки інших учасників комунікації.	Виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
	12	Оцінює інформацію, отриману з різних джерел (наприклад, системно оцінює довгострокові екологічні, соціальні та фінансові наслідки підприємницьких проєктів, аналізує вплив податкової політики держави на розвиток бізнесу).	Пропонує різні способи розв'язання нестандартних проблемних ситуацій і розв'язує їх доцільними способами, аргументуючи свій вибір (наприклад, розробляє та успішно захищає повноцінний бізнес-план інноваційного стартапу з розрахунком фінансів, інтеграцією цифрових технологій та соціальним обґрунтуванням).	Усвідомлено діє в нестандартних ситуаціях самостійно / в парі / групі, оцінює ризики й прогнозує наслідки; обґрунтовує, аналізує та оцінює власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ.	Ініціює / планує / організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; оцінює власний внесок та діяльність групи для отримання очікуваного результату; виступає посередником у комунікації; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, формує власну лінію обґрунтування; спрямовує взаємодію на досягнення спільної мети; надає конструктивний зворотний зв'язок.	Виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях.

Громадянська та історична освітня галузь

Інтегрований курс «Досліджуємо історію і суспільство»/
«Історія: Україна і світ»

Рівень	Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь

Початковий	1	Сприймає окремі факти про минуле й суспільство, але має значні труднощі з їх розумінням; припускається суттєвих змістових помилок.	Виконує лише окремі елементарні дії за зразком: знаходить запропонований об’єкт на карті, розпізнає окремі зображення чи поняття.	Працює за безпосередньої допомоги вчителя, потребує постійного супроводу та контролю.	Відповідає на звернення переважно після спонукання; має труднощі з формулюванням власної думки.	Виявляє окремі вміння лише в поодиноких випадках.
	2	Розпізнає частину запропонованої інформації, намагається відповідати на прості запитання, але допускає змістові помилки.	Виконує прості завдання за наданим зразком із частковим результатом; знаходить окремі відомості в джерелі за вказівкою.	Долучається до роботи лише за постійного спрямування вчителя.	За допомогою формулює коротку відповідь; обмежено реагує на думки інших.	Демонструє окремі вміння епізодично, переважно в знайомих ситуаціях.
	3	Розуміє окремі факти, події та поняття; відтворює просту інформацію, проте має труднощі з поясненням зв’язків між ними.	Виконує нескладні завдання за алгоритмом: установлює окремі дати, розпізнає історичні джерела, визначає об’єкти на карті.	Потребує значної допомоги під час вибору способу виконання завдання та перевірки результату.	За підтримки відповідає на запитання, висловлює прості судження, не завжди враховує аргументи співрозмовників.	Виявляє базові вміння в окремих знайомих навчальних ситуаціях.
Середній	4	Відтворює основні факти й поняття, розуміє нескладні історичні та суспільні явища, але не завжди пояснює їх причини.	Виконує типові завдання за зразком; знаходить інформацію в тексті, на карті чи часовій шкалі за допомогою підказок.	Працює за чіткими інструкціями, потребує ситуативної підтримки.	Висловлює прості думки, відповідає на запитання, бере участь в обговоренні за підтримки вчителя.	Застосовує базові вміння в типових ситуаціях, однак непослідовно.
	5	Пояснює основний зміст історичних подій і суспільних явищ; визначає окремі причини та наслідки за опорними запитаннями.	Виконує типові завдання, порівнює нескладні факти, визначає послідовність подій, знаходить	Переважно діє за алгоритмом, може самостійно виконати частину завдання, але потребує допомоги у	Формулює зрозумілі відповіді, наводить прості аргументи, долучається до парної чи групової роботи.	Демонструє вміння в більшості знайомих ситуацій, але не завжди переносить їх на нові завдання.

			потрібні відомості в джерелах.	складніших діях.		
	6	Розуміє основні історичні процеси й суспільні явища; пояснює нескладні причинно-наслідкові зв'язки, розрізняє факт і судження за підтримки.	Опрацьовує джерела, карти й хронологічні матеріали, порівнює події та явища за визначеними ознаками.	Самостійно виконує типові завдання, звертається по допомогу в разі труднощів.	Аргументує власну думку простими прикладами, слухає інших, дотримується правил взаємодії.	Досить регулярно застосовує набуті вміння в типових навчальних ситуаціях.
Достатній	7	Аналізує історичні події та суспільні явища, установлює причинно-наслідкові зв'язки, розрізняє позиції учасників подій.	Самостійно працює з різними джерелами, зіставляє факти, визначає хронологічну послідовність, виконує практичні завдання.	Самостійно обирає відомі способи роботи, планує виконання завдань, перевіряє основні результати.	Чітко висловлює думки, наводить доречні аргументи, співпрацює з однокласникам и та поважає інші погляди.	Систематичн о демонструє основні вміння в типових ситуаціях.
	8	Пояснює взаємозв'язки між подіями, явищами й процесами; порівнює історичні та суспільні ситуації, робить обґрунтовані висновки.	Аналізує інформацію з кількох джерел, працює з історичною картою, хронологією, визначає достовірність окремих тверджень за ознаками.	Самостійно планує роботу, обирає доцільні способи виконання, за потреби коригує власні дії.	Аргументує судження фактами, бере активну участь в обговоренні, конструктивно реагує на інші думки.	Стабільно застосовує вміння в різних типових ситуаціях і більшості практичних завдань.
	9	Аналізує причини, перебіг і наслідки подій, порівнює різні погляди, оцінює значення історичних та суспільних явищ.	Самостійно зіставляє джерела, виявляє подібності й відмінності, формулює висновки та розв'язує практичні проблемні завдання.	Самостійно визначає послідовність дій, добирає джерела інформації та обґрунтовує вибір способу роботи.	Будує логічну аргументацію, бере участь у дискусії, враховує контекст і позиції інших учасників.	Послідовно демонструє сформовані вміння в різноманітни х навчальних ситуаціях.
Високий	10	Критично аналізує історичну та суспільствознавч у інформацію,	Інтегрує інформацію з різних джерел, виконує дослідницькі	Самостійно визначає мету, планує дослідження, обирає	Переконливо аргументує позицію, конструктивно дискутує,	Стабільно й упевнено застосовує вміння в різних

		оцінює джерела, пояснює складні причинно-наслідкові зв'язки.	завдання, обґрунтовує висновки конкретними доказами.	методи роботи та оцінює отримані результати.	ефективно співпрацює й поважає права інших.	навчальних і практичних ситуаціях.
	11	Інтерпретує історичні джерела з урахуванням їхнього походження та контексту, зіставляє альтернативні пояснення, виявляє упередженість і маніпулятивні твердження.	Самостійно проводить комплексний аналіз джерел, розв'язує проблемні завдання, створює аргументовані дослідницькі продукти.	Гнучко обирає стратегії дослідження, коригує план, перевіряє достовірність інформації та обґрунтовує методи роботи.	Веде змістовну дискусію, добирає переконливі докази, уміє зіставляти позиції та знаходити обґрунтовані рішення.	Регулярно й послідовно застосовує вміння, зокрема в нових і нестандартних ситуаціях.
	12	Демонструє цілісне розуміння історичних процесів і суспільних явищ, критично оцінює різні інтерпретації, формулює самостійні обґрунтовані висновки.	Комплексно досліджує проблеми минулого й сучасності, творчо використовує різні джерела, пропонує аргументовані рішення та якісні дослідницькі продукти.	Повністю самостійно визначає проблему, планує й реалізує дослідження, критично оцінює його результати та вдосконалює власні підходи.	Вільно й доказово обстоює позицію, веде конструктивний діалог, сприяє співпраці та відповідальному розв'язанню суспільних проблем.	Системно й упевнено застосовує сформовані вміння в різних контекстах, переносить їх на нові проблеми та ситуації.

Громадянська освіта/етика

Рівень	**Бал**	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
Початковий	**1**	Розпізнає окремі поняття, пов'язані з правами людини, правилами поведінки та моральними нормами, але має значні труднощі з їх розумінням.	Виконує окремі елементарні дії за безпосередньої допомоги: розпізнає ситуації дотримання правил, знаходить запропоновану інформацію.	Потребує постійного супроводу, покрокових інструкцій і допомоги вчителя.	За підтримки долучається до спілкування, має труднощі з формулюванням думки та дотриманням правил діалогу.	Виявляє окремі елементарні вміння епізодично, переважно за безпосередньої підтримки.

	2	Відтворює окремі поняття про права, обов'язки, правила співжиття та моральні цінності, допускаючи суттєві неточності.	Виконує прості завдання за зразком, визначає окремі приклади відповідальної чи безвідповідальної поведінки за підказкою.	Діє за постійного спрямування вчителя, потребує допомоги на більшості етапів роботи.	Відповідає на прості запитання, за допомогою формулює власну думку, потребує нагадування про правила взаємодії.	Демонструє окремі вміння в поодиноких знайомих ситуаціях.
	3	Пояснює окремі поняття про права людини, гідність, справедливість і відповідальність, але має труднощі з їх застосуванням до конкретних ситуацій.	За алгоритмом визначає учасників нескладної суспільної ситуації, розпізнає порушення правил, пропонує прості варіанти поведінки.	Виконує нескладні завдання за зразком, потребує значної допомоги у виборі рішення.	Висловлює прості судження за підтримки, частково дотримується правил діалогу та співпраці.	Застосовує окремі вміння в знайомих ситуаціях, але непослідовно.
Середній	**4**	Розуміє основний зміст понять про права, обов'язки, моральні норми, правила співжиття; пояснює нескладні життєві ситуації.	Виконує типові завдання за інструкцією, розрізняє прийнятні й неприйнятні моделі поведінки в типових випадках.	Працює за чіткими інструкціями, потребує ситуативної допомоги під час аналізу ситуацій.	Формулює прості відповіді, бере участь в обговоренні за підтримки, не завжди аргументує власну позицію.	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях, але не завжди застосовує їх послідовно.
	5	Пояснює значення прав, обов'язків, відповідальності, поваги та справедливості; наводить приклади їх вияву в повсякденному житті.	Аналізує нескладні моральні й громадянські ситуації за опорними запитаннями, визначає можливі наслідки вчинків.	Самостійно виконує прості завдання, але потребує допомоги під час вибору аргументів і способів розв'язання проблеми.	Висловлює власну думку, наводить прості аргументи, долучається до парної та групової роботи.	Досить регулярно демонструє вміння в знайомих навчальних і життєвих ситуаціях.
	6	Пояснює взаємозв'язок прав та обов'язків, аналізує нескладні моральні дилеми, розуміє значення	Порівнює варіанти поведінки, визначає причини та наслідки вчинків, знаходить необхідну інформацію в	Самостійно виконує типові завдання, звертається по допомогу у складніших ситуаціях.	Аргументує думку простими прикладами, слухає співрозмовників, дотримується основних правил	Досить стабільно застосовує набуті вміння в типових ситуаціях.

		відповідальності й поваги до інших.	запропонованих матеріалах.		конструктивного діалогу.	
Достатній	**7**	Аналізує моральні та громадянські ситуації, пояснює значення прав людини, відповідальності, рівності, справедливості й демократичних принципів.	Самостійно розв'язує типові ситуаційні завдання, аналізує приклади взаємодії громадян, визначає обґрунтовані способи розв'язання конфліктів.	Самостійно обирає відомі способи виконання завдань, планує роботу та перевіряє результат.	Чітко формулює власну позицію, наводить аргументи, співпрацює в групі та поважає відмінність поглядів.	Систематично застосовує основні вміння в різних типових ситуаціях.
	8	Порівнює різні позиції щодо моральних і суспільних проблем, пояснює наслідки рішень для окремої людини та спільноти.	Опрацьовує інформаційні матеріали, розпізнає факти й судження, обґрунтовує способи розв'язання проблемних ситуацій.	Самостійно планує виконання завдання, обирає доцільні способи роботи та коригує дії за потреби.	Переконливо аргументує думку, бере участь у дискусії, конструктивно реагує на заперечення та пропозиції інших.	Стабільно застосовує вміння в різних типових і практичних ситуаціях.
	9	Обґрунтовано оцінює моральні та громадянські ситуації, зіставляє різні погляди, пояснює наслідки рішень з урахуванням прав і відповідальності.	Самостійно аналізує життєві кейси, визначає достовірність і достатність інформації, пропонує аргументовані способи дій.	Самостійно визначає послідовність роботи, добирає інформацію та обґрунтовує власні рішення.	Веде аргументований діалог, враховує позиції інших, бере відповідальну участь у спільному ухваленні рішень.	Послідовно демонструє сформовані вміння в різноманітних навчальних ситуаціях.
Високий	**10**	Критично аналізує моральні дилеми й суспільні проблеми, оцінює різні аргументи, пояснює взаємозв'язок прав, свобод, обов'язків і відповідальності.	Самостійно досліджує проблемні ситуації, критично опрацьовує джерела інформації, обґрунтовує рішення доказами та прикладами.	Самостійно визначає мету, планує роботу, добирає способи аналізу й оцінює результат.	Переконливо аргументує позицію, конструктивно розв'язує суперечності, сприяє рівноправній взаємодії та співпраці.	Стабільно застосовує вміння в різних навчальних, соціальних і практичних ситуаціях.
	11	Глибоко аналізує	Самостійно виконує	Гнучко обирає стратегії	Веде змістовну дискусію,	Регулярно й послідовно

		складні моральні та громадянські проблеми, зіставляє альтернативні позиції, виявляє суперечності й маніпулятивні твердження.	дослідницькі та проєктні завдання, оцінює надійність інформації, розробляє аргументовані пропозиції щодо розв'язання проблем.	роботи, самостійно коригує дії, перевіряє обґрунтованість власних висновків.	використовує переконливі аргументи, допомагає досягати конструктивних домовленостей без порушення прав інших.	застосовує вміння, зокрема в нових і нестандартних ситуаціях.
	12	Демонструє цілісне розуміння громадянських та етичних понять, критично оцінює складні ситуації, формулює самостійні, логічні й обґрунтовані висновки.	Комплексно досліджує суспільні проблеми, інтегрує інформацію з різних джерел, пропонує реалістичні та аргументовані рішення, створює якісні проєкти.	Повністю самостійно визначає проблему, планує та реалізує дослідження, оцінює результати й удосконалює власні способи діяльності.	Вільно веде аргументований діалог, конструктивно працює з розбіжностями, сприяє відповідальній співпраці та дотриманню прав людини.	Системно й упевнено застосовує вміння в різних контекстах, переносить їх на нові суспільні та моральні проблеми.

Правознавство

Рівень	**Бал**	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
Початковий	**1**	Розпізнає окремі правові поняття, має значні труднощі з розумінням прав, обов'язків і правил поведінки.	За безпосередньої допомоги визначає окремі приклади дотримання або порушення правил.	Потребує постійної допомоги, покрокових інструкцій і супроводу вчителя.	За підтримки долучається до обговорення, має труднощі з формулюванням думки.	Виявляє окремі елементарні правові вміння лише в поодиноких ситуаціях.
	2	Відтворює окремі правові терміни, але не завжди розуміє їх значення та зв'язок із життєвими ситуаціями.	Виконує прості завдання за зразком, розпізнає окремі приклади правомірної поведінки за підказкою.	Працює за постійного спрямування вчителя, потребує допомоги на більшості етапів.	Відповідає на прості запитання, за допомогою висловлює думку про справедливість і правила поведінки.	Демонструє окремі вміння епізодично, переважно за зразком.
	3	Пояснює окремі поняття про права людини,	За алгоритмом визначає учасників	Виконує нескладні завдання за	Формулює прості судження за	Застосовує базові правові

		обов'язки та відповідальність, проте має труднощі з їх застосуванням.	правової ситуації, розпізнає окремі приклади дотримання чи порушення прав.	зразком, потребує значної допомоги у виборі способу розв'язання ситуації.	підтримки, не завжди обґрунтовує свою позицію.	вміння в окремих знайомих ситуаціях.
Середній	**4**	Розуміє основні правові поняття, розрізняє права й обов'язки, пояснює нескладні правові ситуації.	Виконує типові завдання за інструкцією, визначає відповідність поведінки встановленим правилам у простих випадках.	Працює за чіткими інструкціями, потребує ситуативної допомоги.	Висловлює прості судження щодо правових питань, бере участь в обговоренні за підтримки вчителя.	Виявляє базові вміння в типових ситуаціях, але не завжди послідовно.
	5	Пояснює значення прав людини, прав та обов'язків громадянина, правопорядку й юридичної відповідальності на простих прикладах.	Аналізує нескладні правові ситуації за опорними запитаннями, визначає можливі наслідки вчинків.	Самостійно виконує прості завдання, але потребує допомоги під час обґрунтування висновків.	Формулює власну думку, наводить прості аргументи, дотримується правил спілкування.	Досить регулярно застосовує правові знання в знайомих навчальних ситуаціях.
	6	Пояснює взаємозв'язок прав, обов'язків і відповідальності; розуміє значення правових норм у повсякденному житті.	Порівнює варіанти поведінки, визначає можливі порушення прав, знаходить потрібну інформацію в навчальних правових матеріалах.	Самостійно виконує типові завдання, звертається по допомогу у складніших випадках.	Аргументує власну думку простими прикладами, вислуховує інших і дотримується правил конструктивного діалогу.	Досить стабільно застосовує набуті вміння в типових правових ситуаціях.
Достатній	**7**	Аналізує типові правові ситуації, пояснює значення прав людини, законності, справедливості та юридичної відповідальності.	Самостійно розв'язує ситуаційні завдання, визначає права й обов'язки учасників, пропонує правомірні способи дій.	Самостійно обирає відомі способи виконання завдань, планує роботу та перевіряє результат.	Чітко формулює позицію, наводить доречні аргументи, поважає права й погляди інших.	Систематично застосовує основні правові вміння в типових ситуаціях.
	8	Порівнює правові ситуації, пояснює	Аналізує навчальні правові кейси, знаходить	Самостійно планує роботу, добирає способи	Аргументовано висловлює думку, бере участь у	Стабільно застосовує правові знання й

		взаємозв'язок прав і обов'язків, обґрунтовує значення правових норм для захисту людини.	релевантну інформацію в запропонованих джерелах, аргументує можливі способи розв'язання проблеми.	аналізу та коригує власні дії за потреби.	дискусіях, конструктивно реагує на альтернативні позиції.	уміння в різних типових і практичних ситуаціях.
	9	Обґрунтовано оцінює правові ситуації, визначає можливі порушення прав, пояснює наслідки різних способів поведінки.	Самостійно аналізує правові кейси, зіставляє факти й положення навчальних правових джерел, формулює обґрунтовані висновки.	Самостійно визначає послідовність дій, добирає необхідну інформацію та обґрунтовує рішення.	Веде аргументований діалог, ураховує позиції інших, пропонує конструктивні способи врегулювання суперечностей.	Послідовно демонструє сформовані правові вміння в різноманітних навчальних ситуаціях.
Високий	**10**	Критично аналізує правові ситуації, пояснює зміст і значення правових норм, розрізняє обґрунтовані твердження та помилкові правові уявлення.	Самостійно опрацьовує правову інформацію, застосовує правові поняття до практичних випадків, обґрунтовує рішення відповідними нормами або джерелами.	Самостійно визначає мету, планує аналіз правової ситуації, обирає способи перевірки інформації.	Переконливо аргументує правову позицію, дотримується принципів рівності, поваги та конструктивного діалогу.	Стабільно застосовує правові знання в різних навчальних і практичних ситуаціях.
	11	Глибоко аналізує складні правові ситуації, зіставляє альтернативні позиції, визначає суперечності в аргументах і оцінює правові наслідки можливих рішень.	Самостійно досліджує правові проблеми, зіставляє інформацію з різних джерел, розробляє аргументовані варіанти правомірних дій.	Гнучко обирає способи дослідження, перевіряє достовірність інформації та коригує власні висновки.	Веде змістовну дискусію, використовує переконливі аргументи, конструктивно працює з розбіжностями в поглядах.	Регулярно й послідовно застосовує правові вміння, зокрема в нових і нестандартних ситуаціях.
	12	Демонструє цілісне розуміння правових понять і принципів, критично оцінює складні	Комплексно аналізує правові проблеми, інтегрує інформацію з різних джерел, пропонує	Повністю самостійно визначає проблему, планує її дослідження, перевіряє аргументи та	Вільно й доказово обстоює позицію, поважає права інших, сприяє конструктивному діалогу та	Системно й упевнено застосовує правові знання та вміння в різних контекстах,

		ситуації, формулює самостійні та юридично обґрунтовані висновки в межах вивченого матеріалу.	обґрунтовані способи захисту прав і розв'язання правових ситуацій.	оцінює обґрунтованість власного рішення.	пошуку правомірних рішень.	переносить їх на нові проблемні ситуації.

Технологічна освітня галузь
Технології

Рівень	Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий	**1**	Розпізнає матеріали, інструменти й окремі технологічні дії за підказкою.	Виконує окремі прості дії; потребує постійної допомоги.	Працює лише за покроковими вказівками.	Відповідає коротко; звертається по допомогу.	Уміння виявляються епізодично.
	2	Називає призначення окремих матеріалів та інструментів.	Повторює дії за зразком, допускає помилки.	Потребує нагадувань і контролю на кожному етапі.	Слухає інструкцію, відповідає на прості запитання.	Виконує завдання лише в знайомих ситуаціях.
	3	Пояснює окремі етапи роботи з допомогою вчителя.	Виконує нескладні операції за шаблоном; потребує корекції.	Самостійно виконує лише частину завдання.	Повідомляє про результат за запитаннями.	Уміння нестійкі, потребують постійної підтримки.
Середній	**4**	Описує послідовність роботи за планом або зразком.	Виконує типові операції за інструкцією; дотримується основних правил безпеки з нагадуванням.	Працює самостійно над простими завданнями.	Працює в парі, приймає допомогу та підказки.	Уміння виявляються у знайомих ситуаціях.
	5	Розпізнає властивості матеріалів і пояснює їх вибір за підказкою.	Добирає матеріали за зразком; виготовляє виріб із незначними неточностями.	Планує окремі етапи за допомогою вчителя.	Бере участь в обговоренні, пояснює власні дії.	Стабільно виконує типові завдання, у нових ситуаціях потребує допомоги.
	6	Порівнює матеріали й	Виконує типові	Самостійно виконує	Співпрацює, презентує	Правильно застосовує

		способи обробки, робить прості висновки.	технологічні операції, виправляє помилки після підказки.	знайомі етапи роботи.	результат за опорою.	вміння у знайомих умовах.
Достатній	**7**	Пояснює вибір ідеї, матеріалів та інструментів.	Планує роботу й виготовляє виріб відповідно до основних вимог.	Переважно самостійно організовує робоче місце та етапи роботи.	Активно співпрацює, аргументує прості рішення.	Упевнено виконує більшість типових завдань.
	8	Порівнює варіанти, враховує призначення та властивості матеріалів.	Працює акуратно, дотримується технологічної послідовності й правил безпеки.	Самостійно планує роботу, знаходить і виправляє більшість помилок.	Чітко пояснює рішення, враховує думки інших.	Стабільно застосовує вміння у типових і частково нових умовах.
	9	Обґрунтовує вибір технології та оцінює якість виробу.	Виготовляє якісний виріб, перевіряє відповідність задуму й усуває недоліки.	Самостійно виконує повний цикл роботи від задуму до оцінювання.	Відповідально працює в групі та презентує результат.	Постійно демонструє сформовані вміння.
Високий	**10**	Аналізує проблему, пропонує кілька ідей і обґрунтовує оптимальну.	Творчо застосовує технології, раціонально добирає матеріали та інструменти.	Самостійно визначає цілі, планує, контролює й оцінює роботу.	Переконливо презентує результат, конструктивно взаємодіє.	Стабільно виявляє вміння у складних і нових ситуаціях.
	11	Генерує оригінальні ідеї, аналізує переваги та обмеження рішень.	Створює якісний виріб, удосконалює конструкцію або технологію.	Самостійно розв’язує проблеми та коригує план роботи.	Аргументовано захищає рішення, підтримує командну роботу.	Постійно демонструє високий рівень компетентностей.
	12	Комплексно аналізує завдання, творчо й обґрунтовано обирає найкраще рішення.	Виконує завершений проєкт високої якості, оцінює та вдосконалює його.	Повністю самостійно організовує весь технологічний процес.	Професійно презентує результат, надає конструктивні пропозиції.	Систематично виявляє всі вміння на найвищому рівні.

Інформатична освітня галузь
Інформатика

Рівень	**Бали**	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**

Початковий рівень	**1**	Розпізнає окремі цифрові об’єкти, команди, поняття або елементи інтерфейсу; часто плутає їх призначення; потребує пояснення змісту завдання.	Виконує окремі прості цифрові дії лише за безпосередньої допомоги: відкрити, вибрати, увести, зберегти тощо; результат часто неповний.	Працює лише з постійною підтримкою вчителя; потребує покрокових вказівок і контролю кожної дії.	Відповідає коротко після прямого запитання; майже не може пояснити власні дії або призначення інструмента.	Інформатичні вміння виявляються епізодично лише в окремих простих ситуаціях.
	2	Відтворює частину вивчених понять і правил; за допомогою визначає, що потрібно зробити; допускає суттєві помилки у поясненні зв’язків.	Виконує прості дії за зразком або покроковою інструкцією; може створити найпростіший фрагмент продукту, але допускає змістові чи технічні помилки.	Працює за готовою інструкцією, але часто потребує нагадувань, уточнень і допомоги при помилці.	Може назвати окремі виконані дії та дати коротку відповідь; пояснення фрагментарне; взаємодіє переважно за ініціативи вчителя.	Уміння виявляються нестійко; для повторення знайомої дії часто потрібне нагадування або зразок.
	3	Відтворює основні поняття та прості правила; розуміє зміст нескладного завдання на елементарному рівні; може встановити очевидний зв’язок за підказкою.	Виконує найпростіше стандартне завдання за відомим алгоритмом; може створити нескладний результат із частковою допомогою; дотримується основної послідовності дій.	Може виконати знайоме завдання за відомим алгоритмом; окремі дії робить самостійно, але ускладнення долає з підказкою.	Намагається пояснити послідовність дій простими словами; використовує окремі правильні терміни; бере участь у роботі з підтримкою.	Уміння виявляються в окремих типових ситуаціях; за сприятливих умов може повторити відомий спосіб.

Середній рівень	**4**	Відтворює основні поняття, правила та призначення відомих інструментів; розуміє зміст типового завдання; аналізує просту ситуацію за допомогою.	Виконує типові операції та прості практичні завдання за відомим алгоритмом; створює нескладний цифровий продукт із допомогою за потреби.	Працює переважно самостійно за зразком, але потребує підказки у разі труднощів; планування спирається на готову послідовність.	Пояснює окремі дії та результат, використовує базову термінологію; відповідає на уточнювальні запитання.	Уміння виявляються у знайомих типових ситуаціях, але ще не завжди стабільно.
	5	Розуміє зміст основних понять і залежностей; встановлює прості зв’язки між об’єктами, діями або даними; пояснює основну логіку стандартного способу.	Застосовує відомі інструменти й алгоритми для типових завдань; працює з файлами, даними, моделями або цифровими продуктами відповідно до вивченого матеріалу.	Самостійно виконує знайоме завдання; може обрати один із відомих способів; після підказки знаходить і виправляє частину помилок.	Послідовно пояснює основні кроки, аргументує простий вибір інструмента або способу; конструктивно працює в парі/групі за визначеною роллю.	Уміння виявляються регулярно в більшості стандартних навчальних ситуацій.
	6	Застосовує знання у стандартних і частково змінених ситуаціях; аналізує умову, виділяє суттєве, встановлює зв’язки та обирає відомий спосіб розв’язання.	Правильно виконує послідовність дій, комбінує кілька відомих операцій; створює цілісний результат у межах стандартного завдання; перевіряє основну функціональність.	Самостійно планує знайому роботу, контролює хід і результат; уміє виправити типову помилку після перевірки або короткого орієнтира.	Послідовно пояснює основні кроки, аргументує простий вибір інструмента або способу; конструктивно працює в парі/групі за визначеною роллю.	Стабільно застосовує сформовані вміння в стандартних і частково змінених ситуаціях.

Достатній рівень	**7**	Самостійно аналізує типову або частково змінену задачу; встановлює зв’язки між поняттями, даними й діями; обґрунтовує основний вибір.	Самостійно виконує багатокрокове практичне завдання; поєднує кілька інструментів або способів; створює функціональний цифровий продукт.	Самостійно планує послідовність дій; звертається по консультацію переважно у складніших місцях; контролює виконання.	Послідовно пояснює розв’язання/процес, аргументує вибір інструмента; використовує коректну термінологію; ефективно співпрацює.	Стабільно демонструє сформовані вміння у типових і частково змінених ситуаціях.
	8	Аналізує складнішу умову, відбирає релевантні дані, порівнює кілька відомих підходів; критично оцінює інформацію або результат за заданими ознаками.	Добирає доцільні інструменти, опрацьовує дані/об’єкти, застосовує вивчені можливості у зміненій ситуації; тестує результат і виправляє більшість помилок.	Самостійно організовує діяльність, знаходить і виправляє більшість власних помилок; за потреби шукає додаткову інформацію в дозволених джерелах.	Порівнює способи, відповідає на запитання щодо власного продукту, враховує аргументи інших; надає й приймає конструктивний зворотний зв’язок.	Системно застосовує вміння в різних навчальних ситуаціях і переносить їх між близькими контекстами.
	9	Будує інформаційну/алгоритмічну модель проблеми в межах програми; формулює обґрунтований висновок, оцінює надійність джерел або доцільність цифрового рішення.	Самостійно створює цілісний продукт або рішення, інтегрує кілька компонентів, обґрунтовує вибір засобів, перевіряє якість, функціональність, безпечність і доречність результату.	Повністю організовує свою роботу в межах поставленого завдання; оцінює альтернативи, коригує план і несе відповідальність за результат та цифрову безпеку.	Переконливо презентує результат, адаптує пояснення до аудиторії, аргументує технічні й етичні рішення; може координувати частину спільної роботи.	Упевнено переносить сформовані вміння у нові для себе навчальні та практико-орієнтовані ситуації.

Високий рівень	**10**	Демонструє глибоке розуміння понять і закономірностей; аналізує складнішу проблему, бачить кілька способів, обирає ефективний і аргументує критерії вибору.	Обирає ефективну стратегію й інструменти; створює якісний продукт/рішення, тестує його за кількома сценаріями, оптимізує або вдосконалює в межах завдання.	Повністю самостійно планує, виконує, контролює й оцінює роботу; обирає ефективні способи й коригує їх за результатами перевірки.	Чітко, логічно й технічно коректно пояснює рішення, аргументує вибір, відповідає на запитання та захищає результат.	Стабільно й системно застосовує вміння у різних, у тому числі складніших ситуаціях.
	11	Досліджує залежності, висуває й перевіряє припущення, критично порівнює альтернативні рішення; виявляє обмеження даних, моделей або цифрових інструментів.	Пропонує альтернативні способи реалізації, досліджує можливості цифрових засобів, інтегрує знання з різних тем; обґрунтовано вдосконалює результат.	Проявляє дослідницьку ініціативу: самостійно ставить проміжні цілі, шукає альтернативи, аналізує ризики й ефективність рішень.	Веде змістовну дискусію, порівнює підходи, переконливо пояснює складні рішення, допомагає команді без підміни роботи інших.	Системно переносить уміння у нові ситуації, упевнено працює з нестандартними умовами в межах програми.
	12	Демонструє системне, гнучке й творче інформатичне мислення; самостійно формулює проблему або уточнює її модель, узагальнює, переносить знання в нові та міжпредметні ситуації.	Самостійно створює складніше або нестандартне рішення в межах програмних результатів; свідомо проектує структуру, перевіряє, удосконалює, документує та переносить підхід у новий контекст.	Автономно організовує діяльність, визначає стратегію й критерії якості в межах поставленої мети, відповідально використовує ресурси та пропонує обґрунтовані вдосконалення.	Професійно для свого віку презентує й обґрунтовує результат, адаптує пояснення, ініціює продуктивну співпрацю, дотримується цифрової етики та академічної доброчесності.	Упевнено, свідомо й творчо застосовує знання в нових, практичних і міжпредметних ситуаціях; здатний/здатна узагальнити власний спосіб діяльності.

Мистецька освітня галузь
Мистецтво

Бали		Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий рівень	**1**	Розпізнає окремі елементи (колір, звук) за підказкою	Виконує елементарні завдання за участі вчителя, робота незавершена.,	Потребує постійного зовнішнього стимулювання й допомоги.	Відповідає окремими словами за допомогою вчителя	Вміння виявляються вкрай рідко або випадково.
	2	Розпізнає види мистецтва з допомогою	Копіює дії інших з суттєвими помилками в техніці.	Потребує постійного нагадування та покрокового керівництва.	Долучається лише за вимогою; важко висловлює думку.	Поодинокі вияви лише у найпростіших ситуаціях.
	3	Пояснює базові поняття з наочністю; сприйняття поверхове.	Працює за шаблоном із численними помилками.	Працює лише за детальним інструктажем під контролем.	Пасивний слухач у групі; Формулює короткі відповіді на запитання	Проявляються ситуативно й нестабільно під контролем.
Середній рівень	**4**	Описує чи відтворює твір мистецтва за наведеним планом, зразком	Виконує за зразком/інструкцією з окремими огріхами.	Працює самостійно над простими типовими завданнями.	Працює за готовими правилами; стисло презентує за допомогою.	Виявляються час від часу у повторюваних ситуаціях.
	5	Розпізнає та описує засоби виразності у творах; класифікує твори за видами та жанрами з помилками.	Застосовує базові навички; результат відповідає завданню	Працює за зразком і частковими підказками	Бере участь в обговоренні; коректно висловлює враження.	Працює стабільно у типових завданнях, нестабільно — у нових.
	6	Аналізує твір за підказками; робить прості порівняння стилів/видів.	Виконує типові завдання, дотримується технології; правильно добирає матеріали.	Виконує стандартні завдання; сам виправляє підказані помилки.	Конструктивно співпрацює; правильно презентує результат.	Постійно й правильно застосовує вміння у знайомих умовах.
Достатній	**7**	Самостійно аналізує твір,	Успішно й грамотно використовує	Самостійно планує роботу, знаходить і	Активно співпрацює; поважає чужу	Упевнено й регулярно виявляє

		розуміє зміст і засоби, дає власну оцінку	виражальні засоби	виправляє свої помилки.	думку; виступає публічно.	вміння на більшості уроків.
	8	Порівнює явища; зіставляє свої враження із задумом автора.	Аналізує образи, жанрові особливості, створює якісий продукт	Проявляє ініціативу у виборі матеріалів/технік.	Ефективно дискутує, ставить доречні запитання, аналізує.	Стабільно застосовує вміння як у типових, так і в нових умовах.
	9	Інтерпретує зміст і форму творів мистецтва; встановлює міжпредметні зв'язки;	Естетично оформлює роботи; володіє різноманітними техніками	Реалізує повний цикл роботи — від ідеї до оцінювання.	Бере відповідальність за результат; переконливо презентує.	Постійно демонструє високий рівень вмінь у будь-яких завданнях.
Високий рівень	**10**	Системно аналізує та зіставляє твори різних епох/стилів.	Висока естетична якість; використовує складні/комбіновані техніки.	Повна автономність: сам ставить цілі, добирає засоби, оцінює.	Вільно вживає терміни; організовує роботу групи.	Виявляє вміння стабільно в у складних/інтегрованих ситуаціях.
	11	Генерує оригінальні ідеї; вільно оперує термінами.	Створює високохудожні роботи; експериментує з матеріалами	Проявляє творчу ініціативу; самостійно опановує нове.	Проявляє лідерські якості; веде толерантну й етичну дискусію	Безперервно демонструє високий рівень навичок і творчий підхід.
	12	Філософсько-естетично осмислює твори; застосовує новаторський підхід.	Створює досконалі проєкти з чіткою авторською позицією.	Зразок самоорганізації, дослідницької самостійності й рефлексії.	Висока культура діалогу, ораторська майстерність і партнерство.	Систематично та на найвищому рівні виявляє всі компетенції.

Фізична культура освітня галузь
Фізична культура

Рівень	**Бал**	**Когнітивні процеси**	**Навчальна діяльність**	**Рівень самостійності**	**Комунікація та взаємодія**	**Частота вияву вмінь**
Початковий	**1**	Розпізнає базові поняття за допомогою вчителя; сприймає	Виконує окремі елементи рухових дій із суттєвими помилками,	Потребує постійного контролю, супроводу та коригування з боку вчителя під час	Пасивно бере участь у групових вправах/іграх; потребує нагадування про	Поодиноко у простих/типових ситуаціях.

		інформацію про правила гри чи безпеки з постійною підказкою.	порушуючи координацію та структуру руху.	виконання будь-яких вправ.	правила поведінки та взаємодії.	
	2	Пригадує та відтворює фрагментарні знання про правила вправ і техніку безпеки.	Виконує базові рухові дії зі значною кількістю помилок, але намагається відтворити за зразком.	Виконує вправи лише за безпосередньою інструкцією та за допомогою педагога.	Дотримується елементарних правил поведінки у команді за нагадування вчителя.	Фрагментарно у типових ситуаціях.
	3	Відтворює основні елементи правил і вказівок вчителя; розрізняє базові фізичні вправи.	Виконує рухові дії з незначними відхиленнями від техніки, потрібна додаткова демонстрація зразка.	Виконує підготовчі вправи самостійно, але потребує нагляду під час виконання основних завдань.	Взаємодіє з іншими учнями без виявлення ініціативи, періодично потребує нагадування щодо поваги до учасників.	Періодично у типових ситуаціях.
Середній	**4**	Розуміє основні правила спортивних ігор, безпеки та гігієни; пояснює їх за допомогою запитань.	Виконує базові рухові дії із середнім рівнем точності; припускається окремих технічних помилок.	Виконує відомі завдання самостійно за засвоєним алгоритмом/інструкцією.	Взаємодіє у командній роботі, припускається дрібних непорозумінь, але реагує на зауваження.	Частково у типових ситуаціях.
	5	Пояснює зміст вправ, основні правила та вимоги безпеки; розрізняє правильне і неправильне виконання.	Виконує рухові дії та комбінації вправ за зразком із незначними помилками, що не спотворюють рух.	Самостійно виконує типові навчальні завдання; здатний до підказки відтворити комплекси розминки.	Конструктивно взаємодіє в групі/команді; дотримується правил під час навчальних ігор.	Переважно у типових ситуаціях.
	6	Аналізує власні помилки при виконанні вправ за порадою вчителя;	Виконує рухові дії з достатньою координацією та ритмом; помилки є поодинокими і несуттєвими.	Самостійно підготовлюється до уроку, здійснює базовий контроль за власним диханням та втомою.	Підтримує партнерів по команді, виявляє повагу до суперника та рішення арбітра/вчителя.	Зазвичай у типових ситуаціях.

		знає правила проведення ігор.				
Достатній	**7**	Володіє знаннями про правила, тактику та безпеку; пояснює їх значення і застосування.	Виконує рухові дії чітко, технічно правильно, у належному темпі та з вірною амплітудою.	Самостійно здійснює самоконтроль за самопочуттям, дозує власне навантаження за інструкцією.	Активно співпрацює в команді, ефективно комунікує під час виконання ігрових/тактичних завдань.	Постійно у типових ситуаціях.
	8	Обґрунтовує вибір вправ для розвитку конкретних фізичних якостей; добре знає правила та тактичні схеми.	Впевнено та вільно виконує складні комбінації рухових дій у стандартних умовах.	Здатний самостійно провести фрагмент розминки чи заспокійливих вправ для групи учнів.	Сприяє згуртованості команди, виявляє стриманість та неухильно дотримується Fair Play.	Системно у типових та частково змінених ситуаціях.
	9	Узагальнює знання з фізичної культури; аналізує та коригує техніку виконання вправ у себе та однокласників.	Виконує рухові завдання з високою точністю та результативністю; адаптує техніку під зміни в грі.	Самостійно регулює навантаження, здійснює рефлексію власної діяльності на уроці.	Конструктивно вирішує дрібні суперечки на майданчику, мотивує інших до активної діяльності.	Системно у змінених ситуаціях.
Високий	**10**	Глибоко розуміє принципи біомеханіки, тактики, фізичної підготовки, здорового способу життя та безпеки.	Демонструє бездоганну (еталонну) техніку виконання складних рухових дій та їх комбінацій.	Повністю самостійний; володіє навичками самоконтролю та самостійно складає прості комплекси вправ.	Демонструє лідерські якості, координує дії команди, є прикладом спортивної етики.	Системно у будь-яких ситуаціях.
	11	Творчо застосовує знання з теорії та методики фізичної культури для розв'язання	Виконує вправи з високою результативністю, проявляючи креативність і гнучкість у	Самостійно та свідомо коригує власну програму фізичних вправ залежно від стану здоров'я та самопочуття.	Проявляє якості капітана/організатора, вміло розподіляє ролі у командній грі, запобігає конфліктам.	Системно та творчо у складних / нестандартних ситуаціях.

		складних рухових задач.	вирішенні завдань.			
	12	Систематизує та вільно оперує знаннями; розробляє власні стратегії здорового способу життя та тренувань.	Демонструє виражені спортивно-рухові здібності, еталонну техніку та високі результати у змагальних умовах.	Виявляє повну автономність у фізкультурно-оздоровчій діяльності, прагне до постійного самовдосконалення.	Організатор і натхненник командної взаємодії; взірець взаємоповаги, толерантності та спортивного благородства.	Системно та ефективно у будь-яких (зокрема, нестандартних) ситуаціях.